

HD 2. del studiet i Regnskab og Økonomistyring

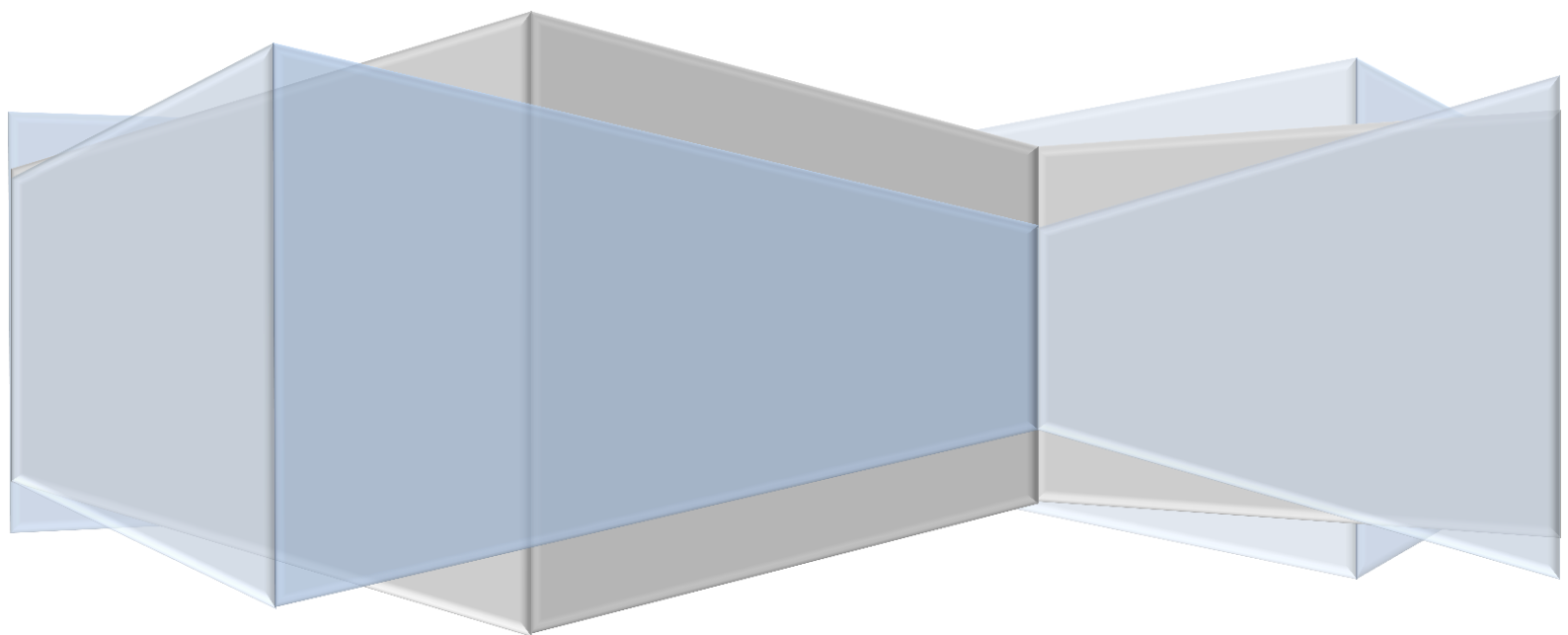
Aalborg Universitet

8. semester 2015

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Vejleder: Steffen Hansen

Indholdsfortegnelse

1	Forord.....	4
2	Summary	5
3	Indledning	7
3.1	Problemstilling	7
3.1.1	Problemformulering.....	8
3.2	Metodevalg	8
3.2.1	Valg af undersøgelsesdesign	9
3.2.2	Dataindsamlingsmetode	9
3.2.3	Kildekritik	10
3.3	Afgrænsning	10
3.4	Struktur	12
4	Regnskabsteori.....	14
4.1	Sammenhæng mellem resultatopgørelse og balance	14
4.2	Præsentationsorienterede regnskabsteori	14
4.3	Formueorienterede regnskabsteori.....	15
4.4	IASB som begrebsrammen	15
4.4.1	Generalklausul.....	16
4.4.2	Brugernes informations behov	17
4.4.3	Kvalitative egenskaber	18
4.5	Delkonklusion.....	21
5	Definitioner	22
5.1	Definition af et aktiv.....	22
5.2	Definition af omsætningsaktiver.....	23
5.3	Definition af indtægter.....	24
5.3.1	Indregningskriterier.....	25

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

5.3.2	Måling	26
5.3.3	Indregningsmetoder	27
5.4	Delkonklusion	32
6	Entreprisekontrakter (IAS11).....	34
6.1	Karakteristika for entreprisekontrakter	34
6.2	Entrepriseomsætning	35
6.3	Entrepriseomkostninger	36
6.3.1	Tilbudsomkostninger	36
6.3.2	Direkte omkostninger	37
6.3.3	Indirekte omkostninger	37
6.3.4	Finansieringsomkostninger.....	38
6.4	Indregning og måling	38
6.5	Præsentation i regnskabet	41
6.6	Færdiggørelsesgrad	42
6.6.1	Forholdet mellem afholdte omkostninger de samlede skønnede omkostninger	43
6.6.2	Undersøgelse af stadiet af udførte arbejder	44
6.6.3	Den fysisk færdiggjorte del af entreprisen	45
6.7	Delkonklusion	46
7	Eksempler på entreprisekontrakter	48
7.1	Opgørelse uden ændringer.....	48
7.2	Ændring i de forkalkulerede omkostninger	50
7.3	Udfaldet kan ikke opgøres pålideligt	53
7.4	Tab på entreprisen	55
7.5	Delkonklusion	57
8	Analyse af regnskaber	59
8.1	A. Enggaard A/S	59

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

8.1.1	Information fra årsrapporten.....	59
8.1.2	Analyse	60
8.2	COWI A/S.....	61
8.2.1	Information fra årsrapporten.....	62
8.2.2	Analyse	63
8.3	E. Pihl & Søn A/S (under konkurs)	64
8.3.1	Information fra årsrapport.....	64
8.3.2	Analyse	65
8.4	Delkonklusion.....	66
9	Regnskabsaflæggers skøn	67
9.1	Ajourføring af kalkulerede omkostninger	67
9.2	Udfaldet af en sag	69
9.3	Bonusbetaling	72
9.4	Ekstra arbejder	75
9.5	Delkonklusion.....	76
10	Konklusion.....	78
11	Perspektivering	80
12	Litteraturliste.....	81

1 Forord

Denne afhandling er skrevet som afsluttende projekt på Aalborg Universitet HD 2. del – Regnskab og Økonomistyring. Opgaven er skrevet i perioden 26/1 – 4. maj 2015. Det grundlæggende fag i opgaven er eksternt regnskab.

Opgaven omhandler den regnskabsmæssige behandling af igangværende arbejder for fremmed regning, hvor der lægges stor vægt på de forskellige indregningsmetoder, samt hvordan de kan påvirke regnskabets resultat og egenkapital, og dermed læserens opfattelse af selskabets økonomiske situation.

4. maj 2015

Michael Buris Thomsen

2 Summary

This thesis is the final part of the HD Regnskab study on Aalborg Universitet, written with a focus on work in progress including mainly constructions contracts.

A construction contract is an individually negotiated contract that is binding on both parties. The asset that the contract concerns, must be specifically designed for the customer and must therefore not be a standard product, where only a few things can be changed. The contract must be described in detail, so there is no doubt about the consequences if the contract does not comply.

First in the thesis is described the two different accounting theories, wealth-oriented accounting theory and presentation-oriented accounting theory. Then describe the IASB as conceptual framework.

Afterwards is the definition of assets described, including current assets, as construction contracts can be recognized as a current asset. Then describes the definition of income, as it is here the recognition of construction contracts originate. Construction contracts are recognized for companies above Class B with the production method.

Construction Contract value is calculated based on the pre-calculated contract revenue and expenses as a company has calculated before enters into a contract. Subsequently the contract revenue is allocated based on the stage of completion of the contract. The stage of completion is calculated often based on the expenses incurred set up against the calculated costs.

There are in the thesis analyzed the recognition of work in progress of major Danish construction companies. The analyses are based on various parameters. There are analyzed, the proportion of work in progress in relation to the revenue. There is analyzed how much profit the company has had in the financial year. On the basis of these analyzes

there will be made a general assessment of how sensitive construction companies are in relation to minor fluctuations in the calculation of work in progress.

Based on fictional examples and layouts evaluated on how different situations can have different outcomes based on the management's decisions and views on the company's future.

Last the thesis concludes, based on the information gained from the above, on the problem issued.

3 Indledning

Efter finanskrisen er bankerne og den øvrige omverden blevet mere opmærksom på virksomhedernes økonomiske forhold, herunder især forhold, der fremgår af virksomhedernes årsrapporter. En virksomhed let den fremstilling, blot på baggrund af de indregningskriterier, der benyttes i forhold til indregning af entreprisekontrakter.

Da virksomheder med store igangværende arbejder ofte kræver meget stor likviditet, ønskes det som udgangspunkt, at økonomiske rapporter udviser de bedste resultater til virksomhedens kreditgivere, herunder banker og underleverandører, hvorfor det formodes, at virksomheder spekulerer i indregningsmetoden.

3.1 Problemstilling

I forbindelse med udarbejdelse af årsrapporten skal der for igangværende arbejder for fremmed regning anvendes en indregningsmetode. Hver metode vil løbende give forskellige indregninger, men ville alt andet lige ende ud i det samme resultat, da der blot er tale om forskydning af indregnede indtægter/udgifter over flere regnskabsperioder.

En virksomhed har mulighed for at vælge den metode, som fremstiller virksomheden stående økonomisk stærkest. Valget af metode afhænger ofte af virksomhedens type samt øvrige valg af regnskabsmæssig kriterier, og hvor én metode er hensigtsmæssig for én virksomhed, er denne ikke nødvendigvis lige så hensigtsmæssig for en anden.

Afhandlingen vil på baggrund af ovenstående problemstilling gennemgå, hvorvidt virksomheder har mulighed for at forbedre sin finansielle stilling gennem valg af indregningsmetoder, samt øvrige valg i virksomhedens faktureringsprincipper mv.

3.1.1 Problemformulering

Hvorledes har en virksomheds ledelse mulighed for at forbedre den finansielle fremstilling gennem indregning af entreprisekontrakter, herunder skøn og forventninger til fremtiden og hvordan vil regnskabsbrugeren kunne læse eventuelle ændringer.

Til besvarelse af ovenstående problemformulering er opstillet følgende underspørgsmål:

- Hvad er entreprisekontrakter?
- Hvordan indregnes og måles entreprisekontrakter?
- Hvordan behandles entreprisekontrakter regnskabsmæssigt, og hvilke krav er der hertil?
- Hvorledes vil ændringer i skøn i forhold til entreprisekontrakter påvirke årsrapporten for udvalgte danske virksomheder?
- Kan samme problemstillinger have forskellige udfald på baggrund af ledelsens vurdering?

3.2 Metodevalg

Dette afsnit vil omhandle, hvilke metoder der er benyttet til udarbejdelse af afhandlingen. Afhandlingen er opdelt i konstruktionsfasen og analysefasen.¹

Konstruktionsfasen omhandler: formål, problemstilling, teori, design, operationalisering samt datafangst.² Konstruktionsfasen indeholder derfor opsamlings af forskellige teori, som skal benyttes senere i afhandlingen.

Analysefasen omhandler: Perspektivering, konklusion, fortolkning, strategi, teknikker og databehandling³. Analysefasen indeholder derfor viden fra konstruktionsfasen, som benyttes til at analysere eksterne informationer samt opstilling af egne fortolkninger.

¹ Peter Nielsen, Produktion af viden, side 14

² Peter Nielsen, Produktion af viden, side 14

³ Peter Nielsen, Produktion af viden, side 14

Ovenstående faser bruges til at kunne indsamle og benytte viden til at forstå og analysere, hvornår virksomhedens ledelse benytter skøn i indregning og måling af entreprisekontrakter, samt forståelse af indvirkningen på årsrapporten og læserne af denne.

Ud over ovenstående formål har afhandlingen også til formål at fungere som afsluttende projekt på HD Regnskab studiet. Afhandlingen er derfor skrevet efter de retningslinjer modtaget af Aalborg Universitet.

3.2.1 Valg af undersøgelsesdesign

Der vil i denne afhandling blive benyttet analyse til besvarelse af problemformuleringen. Der vil på baggrund af undersøgelse af årsrapporter, samt analyse af fiktive eksempler blive draget en generel konklusion.

Ved analyse af virksomheder vil der blive taget udgangspunkt i større entreprenørvirksomheder, som er større end regnskabsklasse B, da man i regnskabsklasse B kan vælge mellem at indregne entreprisekontrakter efter salgsmetoden eller produktionsmetoden.

3.2.2 Dataindsamlingsmetode

I afhandlingen vil den beskrivende del tage udgangspunkt i teorien på de pågældende områder. Teorien vil herefter danne grundlag for den analyserende del. Den analyserende del skal belyse den forudsatte problemstilling.

Teorien vil bygge på pågældende lovgivning på området for entreprisekontrakter, herunder regnskabsvejledninger samt regnskabsstandarder. For bedre forståelse af informationerne fra lovgivningen vil teorien yderligere blive underbygget af udgivne publikationer på området samt udsøgninger på internettet.

Den analyserende del vil bestå i analyse af regnskaber for større danske virksomheder, hvor igangværende arbejder er en stor regnskabspost. Analysen vil her tage udgangspunkt i årsrapporterne for de pågældende virksomheder for en 5-årig periode.

Den analyserende del vil yderligere bestå af analyse af tænkte eksempler, hvor teoretisk set ville kunne opstå forskellige udfald.

3.2.3 Kildekritik

Alt materiale vil blive benyttet efter grunde kritiske overvejelser, da alt materiale indeholder subjektivitet.

I den grundlæggende teori vil der blive benyttet flere forskellige kilder, for at afgrænse risikoen for, at teorien vil blive påvirket af én forfatteres subjektive mening om emnet. En stor del af teorien bygger på lovgivning samt IAS 11, der vurderes som værende pålidelige kilder. For bedre forståelse af dette vil der blive benyttet andre publikationer, hvor der bliver indhentet flere kilder for at kontrollere, at de er enige.

Den analyserende del foretages på baggrund af årsrapporterne. Årsrapporterne aflægges efter lovgivningens internationale regnskabsstandarder og skal udvise et retvisende billede, det skal dog her bemærkes, at der kan være flere retvisende billeder, samt at det er ledelsens vurdering af et retvisende billede, hvorfor det kan være påvirket af, hvad ledelsen ønsker at vise. Derfor skimmes revisors erklæring for at kontrollere, at der ingen bemærkninger er. Pålideligheden af denne kilde anses dog stadig for værende høj.

3.3 Afgrænsning

Entreprisekontrakter er et omfattende emne, hvorfor der kan diskuteres mange forskellige problemstillinger. Der foretages i det nedenstående derfor afgrænsninger fra de beskrivelser og elementer, som afhandlingen ikke vil komme ind på i forbindelse med besvarelse af ovenstående tidligere beskrevne problemstilling.

Der vil i afhandlingen kort blive nævnt, at der skal være tale om individuelt fremstillede aktiver til kunden. Der vil i afhandlingen derfor ikke blive lavet uddybende analyser af, hvornår et produkt overgår fra værende et standardprodukt til et specialprodukt.

Der vil i afhandlingen blive nævnt indirekte produktions omkostninger, men der vil ikke blive lavet en dybere beskrivelse af, hvad dette indebærer, hvornår de kan indregnes eller hvordan en virksomhed med fordel ville kunne lave fordelingsparametre på disse.

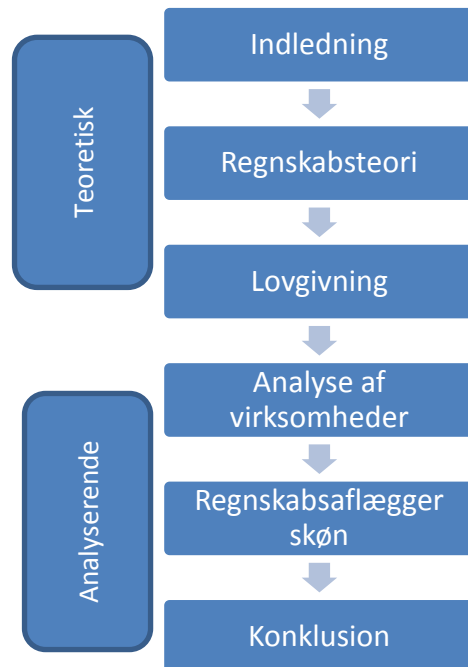
Når der laves eksempler og analyser i afhandlingen, vil det være en forudsætning, at virksomhederne benytter afholdte omkostninger set i forhold til de kalkulerede omkostninger for at beregne færdiggørelsesgraden.

Da opgaven er baseret på de regnskabsmæssige problemstillinger, afgrænses der fra den de skattemæssige, revisionsmæssige og selskabsretlige forhold.

Regnskabsvejledning for Klasse B- og C-virksomheder, samt IAS 18 vil kun blive kort inddraget udvalgte sammenhænge. Afhandlingen vil således ikke omfatte en gennemgang af de samlede lovgrundlag.

3.4 Struktur

Nedenstående figur illustrerer opbygningen og strukturen i afhandlingen:

Indledning indeholder selve problemstillingen samt problemformuleringen. Yderligere indeholder indledningen et afsnit vedrørende metode, hvor der beskrives, hvordan data er indhentet samt vurderet. Denne del indeholder også afgrænsningen af projektet.

Regnskabsteori indeholder de generelle elementer, som skal overholdes i forbindelse med aflæggelse af regnskabet, herunder sammenhængen mellem balancen og resultatopgørelse. Der bliver her også beskrevet teorien og den præsenteringsorienterede regnskabsteori og den formueorienterede regnskabsteori. Til sidst i dette afsnit vil IAS som begrebsramme blive gennemgået.

Efter regnskabsteori vil der kort blive beskrevet lovgivning vedr. aktiver og herefter lovgivning inden for indtægter, herunder indregning og måling samt de forskellige indregningsmetoder for indtægter. I dette afsnit vil IAS 11 blive udførligt beskrevet, da det er denne regnskabsstandard, som omhandler entreprisekontrakter herunder karakteristika

for en entreprisekontrakt samt indregning og måling. Til sidst vil der blive samlet op på lovgivningen med eksempler, hvor de forskellige udfald bliver gennemgået.

Herefter vil der blive lavet analyse af årsrapporterne for større entreprenørvirksomheder. Der vil her blive analyseret på, hvor stor en andel af deres indtægter og overskud, der kommer fra entreprisekontrakter, samt hvor følsomme virksomhederne er overfor mindre ændringer i forholdende omkring entreprisekontrakterne.

Efter dette vil der blive opsat nogle tænkte eksempler, hvor der fra virksomhedens ledelse skal tages stilling til indregningen forskellige elementer i entreprisekontrakterne. Der på baggrund af eksemplerne at blive vurderet på, hvor stor indvirkning ledelsens syn på fremtiden samt skøn af situationer har på indregningen af entreprisekontrakterne.

Afslutningsvis vil der på baggrund af oplysninger og viden indhentet fra ovenstående blive konkluderet på problemformuleringen.

Der vil løbende i projektet blive skrevet delkonklusioner, som der besvarer på underspørgsmålene i problemformuleringen samt for at skabe løbende overblik for den endelige konklusion.

4 Regnskabsteori

I det følgende vil jeg beskrive generelt om regnskabsteori, for således at få den grundlæggende forståelse af indregninger og målinger, inden der beskrives, hvilken kategori igangværende arbejder hører under.

4.1 Sammenhæng mellem resultatopgørelse og balance

Transaktioner i regnskaber sker på baggrund af det dobbelte bogholderis princip, hvilket betyder, at hvis der f.eks. bliver krediteret en indtægt i resultatopgørelse skal der debiteres et tilsvarende beløb i balancen, hvilket kunne være en forøgelse af de likvide midler eller debitorer. Indtægten vil derefter skabe et overskud som medfører en forøgelse af egenkapitalen under passiver. På baggrund af det dobbelte bogholderi vil aktiver og passiver derfor altid stemme, uanset om der er tale om posteringer mellem balanceposter eller indirekte via resultatopgørelsen.

4.2 Præsentationsorienterede regnskabsteori

Den præsentationsorienterede tankegang har været under udvikling gennem mange år. Den bygger oprindeligt på forsigtighedsprincippet, hvilket betyder, at man først indregner indtægter, der er overvejende sandsynlighed for, at indtægten eksisterer.

Den transaktionsbaserede regnskabsteori har fokus på resultatopgørelsen. Balancen er derfor sekundær og eventuelle ændringer i balancen sker som en afledt effekt af handlinger i resultatopgørelsen. Der lægges derfor stor vægt på resultatopgørelsen, da det er denne, herunder årets resultat, som viser virksomhedens præsentation. Balancen fungerer derfor kun som "tekniske hjælpekonti"⁴.

Alle transaktioner bliver derfor bogført i resultatopgørelsen, da denne, som sagt, har det primære fokus under den præsentationsorienterede. Alle ressourcer som er ikke er brug-

⁴ Finansiell Rapportering, side 123

te og som hører til i den efterfølgende periode bliver herefter periodiseret ned i balancen, indtil den efterfølgende periode.

Der er sket et skifte, hvorfor regnskaber nu om dage bliver aflagt efter formueorienterede regnskabsprincipper, hvilket vil blive beskrevet nedenfor.⁵

4.3 Formueorienterede regnskabsteori

Den formueorienterede regnskabsteori er modsat den præsentationsorienterede regnskabsteori. Her lægges der vægt på virksomhedens balance i modsætning til resultatopgørelse, deraf formueorienterede. Økonomiske ressourcer skaber økonomiske fordele, hvilket vil sige, at posteringerne i resultatopgørelsen er eftervirkninger af hændelser i balancen.

Resultatopgørelsen bliver derfor brugt til at informere om periodens transaktioner og begivenheder, der er årsagen til ændringen i de økonomiske ressourcer, forpligtelser og egenkapital.

Aktiver og passiver måles til dagsværdi, netop fordi at balancen er den væsentlige post i den formueorienterede regnskabsteori.

4.4 IASB som begrebsrammen

”Lovens begrebsramme giver generelle retningslinjer for, hvordan årsrapporten skal udformes, for at den bliver informativ for regnskabsbrugerne. Begrebsrammen udgør lovens teoretiske fundament. Herudover omfatter loven et teknisk regelsæt af specifikke bestemmelser til udfyldelse af begrebsrammen.

Årsregnskabsloven er forankret i International Accounting Standard Board’s (IASB’s) begrebsramme”⁶

⁵ Finansiell Rapportering, kap. 3

Begrebsrammen formål er, at danne en referenceramme for løsning af eventuelle regnskabsmæssige problemstillinger, som ikke er løst i nuværende lovgivning og standarder, at øge sammenligneligheden mellem regnskaber, ved at give færre indregningsmuligheder, så enkeltpersoner ikke kan yde for stor indflydelse på indregninger og målinger. Samlet set er det for at overskueliggøre regnskaberne for regnskabsbrugerne.

Begrebsrammen er opdelt i 5 niveauer:

- Niveau 1 – Brugernes informations behov
- Niveau 2 – Kvalitative egenskaber
- Niveau 3 – Definition af elementer
- Niveau 4 – Indregning og måling
- Niveau 5 – Klassifikation og præsentation⁷

Jeg vil i det følgende komme ind på niveau 1 og 2, som ligger under målsætning. De øvrige niveauer vil jeg komme ind på løbende i forbindelse med definitioner i afsnit 5.

4.4.1 Generalklausul

Jeg vil nedenfor først komme ind på den generalklausul som årsrapporten indeholder, vedrørende et retvisende billede som lyder således:

”Årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab skal give et retvisende billede af virksomhedens og hvis der udarbejdes koncernregnskab, koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat. Ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse for de forhold, som beretningen omhandler”⁸

Med ovenstående menes der, at det er en virksomheds ledelses opgave at vurdere, om regnskabet giver et retvisende billede. Da man benytter udtrykket ”et retvisende billede”

⁶ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 48

⁷ Finansiell Rapportering, side 194-195

⁸ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 51

betyder dette, at der kan være flere forskellige måder, at vise et retvisende billede af virksomhedens regnskab. Det er derfor op til ledelsen, at vurdere, hvad der måtte være det mest retvisende overfor brugerne af regnskabet.

Hvis en virksomhedes ledelse vurderer, at de ikke kan vise et retvisende billede indenfor lovens almindelige regler, har ledelsen pligt til at give yderligere oplysninger så regnskabet udviser et retvisende billede.

Ledelsen kan også komme ud for en situation, hvor de efter lovens bestemmelser ikke kan vise et retvisende billede af regnskabet, også selvom de giver yderligere oplysninger. I disse tilfælde har virksomheden pligt til at fravige enkeltbestemmelser i loven for at få et retvisende billede. Det antages dog, at det kun er i sjældne tilfælde at ovenstående vil være nødvendigt.⁹

4.4.2 Brugernes informations behov

Informationsbehovet blandt læserne af virksomhedens regnskab skal være opfyldt. Dette kan dog være svært, da de forskellige brugere af en virksomheds regnskab kan have forskellige informationsbehov. Der kan også være forskellige brugere alt efter hvilken type virksomhed der er tale om, og hvor vigtig den er for offentligheden. Regnskabet for en børsnoteret virksomhed kræver derfor en del flere informationer end den lokale tømmers regnskab, da der er langt flere brugere og investorer i den børsnoterede virksomhed.

Eksempel på brugere af et regnskab kunne være virksomhedens investorer, leverandører, banken eller virksomhedens medarbejdere. De har alle en interesse i virksomhedens økonomiske situation, da denne påvirker deres egne økonomiske situation. De nævnte er blandt virksomhedens primære brugere af regnskabet.¹⁰

⁹ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 51-53

¹⁰ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 51-53

4.4.3 Kvalitative egenskaber

For at regnskabet har nogen nytteværdi for regnskabets primære brugere, skal regnskabet have en række kvalitative egenskaber. De to hovedpunkter indenfor disse egenskaber er **relevans** og **troværdi repræsentation**.

Nytteværdien er en afvejning af de to hovedpunkter relevans og troværdig repræsentation. Har en information i et regnskab relevans for regnskabsbrugeren, men er den ikke troværdig repræsentativ vil den ikke have nytteværdi, da brugeren ikke kan være sikker på rigtigheden af oplysningen. Omvendt, er der givet informationer i et regnskab som er troværdig repræsentativ, men har den ingen relevans for regnskabsbrugeren, har denne information heller ingen nytteværdi for brugeren. Informationerne skal derfor både have relevans og være troværdig repræsentativ, for at kunne skabe mest nytteværdi for brugeren.

4.4.3.1 Relevans

Når der snakkes om relevans forstås der, at en information er i stand til at gøre en forskel i brugerens beslutning omkring et regnskab. Det vil sige at der gives den mængde information, som eksempelvis investoren kan handle ud fra. Det kunne være at virksomheden manglede penge, så virksomheden havde brug for tilførsel af kapital fra investoren. Det kunne også være det modsatte at der var for meget kapital, så investoren kunne få udbytte. Relevans kunne også være, i forhold til banken, hvor relevant information ville være, at de kunne gennemskue virksomhedens likviditet, så de kan se, om de kan få deres penge retur, samt om de kunne låne yderligere kapital til virksomheden. Relevant information skal have prognoseværdi eller bekræftelsesværdi eller begge dele.

Prognoseværdi betyder, at regnskabets brugere kan danne sig en forventning om fremtiden ud fra informationerne som indgår i regnskabet. Informationer behøver dog ikke kun være tallene i regnskabet, det kunne også være ledelsens kommentarer i ledelsesberetningen. Prognoseværdi betyder dog ikke, at informationen har noget med fremtiden at gøre, men at brugeren kan bruge informationen til at danne sine egne meninger og for-

ventninger om fremtiden. Ofte benyttes historiske data som led i dannelsen af forventninger til fremtiden.

Med bekræftelsesværdi forstås der, at man ud fra informationer fra regnskabet for bekræftet eller afkræftet tidligere forventninger eller ændre forventningerne. Denne bekræftelse benyttes derefter som led i brugeren nye prognose om virksomhedens fremtid, alt efter om de tidligere blev bekræftet eller afkræftet.¹¹

4.4.3.2 *Troværdig repræsentation*

Ved dette forstås der, at informationen skal præsentere de økonomiske fænomener, den foregiver at præsentere. Der menes her, at posten i regnskabet skal korrekt vise de underliggende transaktioner, som ligger til grunde for denne post i regnskabet.

”Troværdig repræsentation opnås, når substansen af de underliggende økonomiske fænomener gengives i den finansielle rapportering fuldstændig, neutral og fejlfri”¹²

Som ovenstående fortæller, ligger der, ligesom relevans, underemner, som posten skal opfylde, for at være troværdig repræsentativ, dette gælder følgende, fuldstændig, neutral og fejlfri.

Med fuldstændig menes, at al information omkring det underliggende økonomiske fænomen skal være med, for at brugeren af regnskabet kan træffe en rational beslutning på baggrund af informationen. Da man ikke kan have alt information med i regnskabet, skal fuldstændighed ses som værende et relativt begreb. I årsregnskabsloven er der mulighed for ikke at vise alle oplysninger, men de tilbageværende oplysninger, skal vise det rette billede af det fulde regnskab

¹¹ Finansiell Rapportering, side 203

¹² Finansiell Rapportering, side 204

Neutral betyder at al information i regnskabet skal være objektive. Informationerne må derfor ikke være påvirket af, hvorvidt ledelsen prøver på at vise et optimistisk eller pessimistisk regnskab. Hvis ikke informationerne er neutrale, er informationerne heller ikke troværdige. Neutral information er derfor en meget vigtig del af informationerne som givet i regnskabet.

Når der skrives at informationen skal være fejlfri, er der her tale om en kvalitativ egenskab, da alle informationer i et regnskabs balance har en eller anden grad af skøn, hvad enten det er værdiansættelsen af en investeringsejendom, eller det er vurderingen af betalingsevnen på en debitor, vil der altid være en hvis mængde af skøn. Selvom der skrives at informationen er fejlfri, gives der derfor stadig plads til en mindre grad af usikkerhed omkring informationen. Hvis ledelsen er i tvivl om hvorvidt informationen er korrekt eller ej, må den ikke medtages, da usikkerheden heri bliver for stor.

4.4.3.3 *Periodisering*

En vigtig del af årsregnskabsloven er også periodisering. Indtægter og omkostninger skal indregnes i regnskabet når de indtræffes, det er derfor ikke vigtigt hvornår betalingen sker. Indtægten eller omkostningen skal derfor indregnes i det regnskabsår, som den vedrører. Tidspunktet for, hvornår en indtægt eller en omkostning indtræffes, vurderes ud fra, hvornår de økonomiske risici og/eller de økonomiske fordele tilfalder virksomheden, og indtægten eller omkostningen kan først fra dette tidspunkt indregnes i regnskabet¹³

4.4.3.4 *Going concern*

En anden vigtig del af begrebsrammen er going concern, eller fortsat drift som det også kaldes. Regnskabet skal aflægges efter going concern, hvilket vil sige at det på regnskabs-tidspunktet skal forventes at virksomheden fortsætter driften det kommende regnskabs-år. Aflægges et regnskab ikke efter princippet going concern gælder nogle helt andre indregningsprincipper. Samtlige poster i balancen indregnes derfor efter realisationsprincip-

¹³ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 49

pet, hvilket vil sige, at de skal have den værdi som de kan sælges til på et aktivt marked, der bil ikke kommes yderligere ind på dette.¹⁴

4.5 Delkonklusion

Sammenhængen mellem resultatopgørelsen og aktiver ligger i det dobbelte bogholderi. Hvad enten man benytter den præsentationsorienterede regnskabsteori eller den formueorienterede regnskabsteori på virker resultatopgørelsen og balancen hinanden.

Den præsentationsorienterede regnskabsteori lægger størst vægt på resultatopgørelsen, da det er her man kan se hvordan virksomheden præstere, hvorfor balancen anses som værende sekundær og kun et sted at periodisere sine poster fra resultatopgørelsen. Det gode ved den præsentationsorienterede regnskabsteori ligger i forsigtigheden, da indtægter og udgifter først indregnes når de betales.

Den formueorienterede regnskabsteori er modsat præsentationsorienterede regnskabssteori, da den lægger stor vægt på balancen og at denne viser hvordan virksomheden formue og soliditet ser ud. Resultatopgørelsen er derfor kun en regulering af balancen og en specifikation af ændringen på egenkapitalen. Den formueorienterede regnskabsteori vil derfor give et mere retvisende billede af, hvor virksomheden står da balancen indregnes til dagsværdi, hvilket dog betyder, at der skal tages højde for en indregnet grad af skøn.

Begrebsrammen danner rammer for, hvordan virksomheden skal aflægge årsrapporten og hvordan de skal forholde sig til eventuelle regnskabsmæssige problemstillinger. Begrebsrammen går bedst i spænd med den formueorienterede regnskabsteori, hvorfor det er den mest benyttede til aflæggelse af regnskaber.

¹⁴ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 49

5 Definitioner

Da entreprisekontrakter i årsrapporten ligger under omsætningsaktiver vil jeg beskrive, hvad et aktiv samt et omsætningsaktiv er. Yderligere ligger igangværende arbejder for fremmed regning sig meget op af indtægter, hvorfor jeg også vil beskrive, hvad dette er. Entreprisekontrakter kan også indregnes under forpligtelser, der vil ikke kommes yderligere ind på definitionen og beskrivelse af forpligtelser.

5.1 Definition af et aktiv

”Ressourcer, som er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden.”¹⁵

Med fremtidige økonomiske fordele menes at virksomheden skal på den ene eller anden måde tjene penge på aktivet. Om der er tale om at tjene penge ved brug eller salg af aktivet er underordnet. Indtægten behøves ikke at komme med det samme, da der står beskrevet fremtidige økonomiske fordele, kan dette også være om 2 eller flere år ude i fremtiden, men der skal dog forventes, at der skabes økonomiske fordele. Den økonomiske fordel behøves ikke nødvendigvis bestå i, at virksomheden får en højere omsætning, det kan også være at virksomhedens omkostninger minimeres. Hvis man udskifter en produktionsmaskine behøves dette ikke resultere, i at virksomhedens omkostninger stiger. Sandsynligheden er større for, at dette minimerer produktionsomkostningerne.

Hvis virksomheden afholder omkostninger, som ikke skaber virksomheden fremtidige økonomiske fordele, kan disse ikke klassificeres som et aktiv, men skal i stedet i resultatopgørelsen som en omkostning.¹⁶

”Under virksomhedens kontrol” menes der, at virksomheden skal have råderetten over aktivet. Med råderet menes der ikke nødvendigvis den juridiske ejendomsret over det, men dispositionsretten herunder har de økonomiske risici og fordele i forbindelse med produktet, selvom disse i de fleste tilfælde ville være ens. Flere leasingaktiver indregnes i

¹⁵ Årsregnskabsloven §33

¹⁶ Finansiell Rapportering, side 222

balancen som værende et aktiv, fordi kontrakten er udformet på en sådan måde, at det er virksomheden der har råderetten og alle de økonomiske risici samt fordele, som er forbundet med aktivet, selvom leasingudbyderen har ejendomsretten.

Får virksomheden fremtidige økonomiske fordele af noget, som de ikke har råderetten over, kan dette ikke klassificeres som værende et aktiv. Dette kunne eksempelvis være, at der blev bygget en bro fra Aarhus til Sjælland, selvom mange fragtmænd, som kører fra Aalborg til København ville få fremtidige økonomiske fordele af dette, ville de ikke kunne indregne broen som et aktiv, da de ikke har råderetten over broen.¹⁷

Et resultat af tidligere begivenheder er indskrevet i definitionen, da man ikke kan indregne et aktiv, som man forventer at erhverve sig i det kommende år og dermed ikke har dispositionsretten over på balancedagen.¹⁸

5.2 Definition af omsætningsaktiver

Et aktiv skal klassificeres som et omsætningsaktiv, hvis det er i virksomhedens besiddelse på balance dagen, som tidligere beskrevet for aktiver. Aktivet skal indgå i virksomhedens drift, hvilket vil sige at det skal anskaffes med henblik på videresalg, eller indgå i et større produkt som forventes videresolgt. Yderligere skal det forventes, at aktivet bliver solgt indenfor en periode på ca. 12 måneder fra anskaffelsestidspunktet. Alle andre aktiver skal klassificeres som anlægsaktiver.¹⁹

¹⁷ Finansiell Rapportering, side 222-223

¹⁸ Finansiell Rapportering, side 223

¹⁹ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 194

5.3 Definition af indtægter

”I resultatopgørelsen indregnes alle indtægter i takt med, at de indtjenes.”²⁰

”Stigninger i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af tilgang eller værdistigning af aktiver eller fald i forpligtelser, som medfører stigning i egenkapitalen. I indtægter indgår dog ikke indskud fra ejere.”²¹

Den sidste af de to ovenstående definitioner på, hvad en indtægt er²². Denne definition er blevet kritiseret for at være meget abstrakt, hvorfor det bliver svært at definere, hvad der egentligt er en indtægt. Ovenstående betyder, at skulle et aktiv stige i værdi, eller en forpligtelse falde i værdi, skal dette indregnes som en indtægt i resultatopgørelsen. Et eksempel på at et aktiv stiger i værdi kunne være aktier. Selvom der ikke sker en egentlig transaktion eller nogen handling, vil stigningen i kursen på en aktie på børsen resultere i at aktivet stiger i værdi for en virksomhed, der ejer den pågældende aktie. Denne værdistigning skal derfor indregnes i balancen, selvom aktivet endnu ikke er solgt. Indregnes ejendomme efter ÅRL. § 49 til dagsværdi, skal en eventuel værdistigning på disse også indregnes i resultatopgørelsen.

For at få en indtægt fra en forpligtelse, skal forpligtelsen falde i værdi. Et eksempel på dette kunne igen være hvis ejendomme indregnes til efter ÅRL. § 49, her ville man også skulle indregne den dertilhørende prioritetsgæld til den gældende kurs på balancedagen. Er forpligtelsen under det selskab reelt skylder indregnes dette i resultatopgørelsen som en indtægt, da virksomheden skylder mindre og dermed har haft en indtægt. Dette kan også ske, hvis virksomheden får eftergivet gæld.

Den anden definition lyder, at indtægter indregnes i resultatopgørelsen som en udgående strøm af varer og tjenesteydelser til salgspris som afslutning på transformationsprocessen. Der er her først en indtægt, når varen eller ydelsen er solgt, hvorfor man så kender den endelige salgspris. Dette kan derfor ikke benyttes på børsnoterede aktier, da man her

²⁰ Årsregnskabsloven §49

²¹ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 389

²² Finansiell Rapportering, side 290-293

først skulle indregne indtægten i forbindelse med salget af aktien. Denne definition benyttes oftest på virksomhedens primære indtægtskilde hvor der er tale om salg af vare, og hvor salget sker i forbindelse med risikoovergangen.²³

5.3.1 Indregningskriterier

Når man har defineret en indtægt kan opstilles følgende generelle indtægtskriterier, som skal være opfyldt, før man kan indregne indtægten:²⁴

- Der foreligger dokumentation for, at der er en indtægt
- Indtægten er indtjent
- Det er på indregningstidspunktet sandsynligt at betalingen vil finde sted.
- Indtægten kan måles troværdigt repræsentativt
- Omkostninger i forbindelse med transaktionen kan måles troværdigt repræsentativt

Der skal lægge dokumentation til grund for indtægten, hvilket vil sige, at virksomheden skal have dokumentation for, at der er sket et egentligt salg, samt at der er indgået en egentlig aftale omkring, hvad der leveres. Denne dokumentation vil som regel være i form af en faktura, herunder også kasseboner fra et kasseapparat.

At indtægten er indtjent betyder at virksomheden skal have ydet noget for at kunne indregne indtægten. Virksomheden kan derfor ikke nøjes med at underskrive en kontrakt, hvor der står en salgspris på et stykke arbejde. Arbejdet skal også være påbegyndt, før virksomheden kan begynde at indregne indtægten.

Indtægter kan ikke indregnes, hvis ikke man forventer at få betaling for arbejdet. Det skal derfor være sandsynligt på indregningstidspunktet at indtægten vil blive betalt. Har man først indregnet en indtægt fordi man havde en forventning om at den blev betalt, men

²³ Finansiell Rapportering, side 293

²⁴ Finansiell Rapportering, side 296.298

efterfølgende har fundet ud af kunden ikke var i stand til at betale, skal denne indtægt tilbageføres, da kravet om sandsynlig betaling ikke er blevet opfyldt.

Indtægter kan måles troværdigt repræsentativt. Dette vil sige, at en indtægt ikke må indregnes før man kan fremlægge dokumentation for at indtægten kan måles objektivt. Årsagen til dette krav skyldes at virksomhederne har stor interesse i indregning og måling af indtægterne, da uden indtægter kan virksomheden ikke lave overskud. Dette måles gennem realiserede eller realisable aktiver. Realiserede aktiver er aktiver som likvide midler eller varedebitorer, her er indtægten indregnet, da salget allerede er sket og fakturaen sendt. Realisable aktiver betyder, at det er aktiver, som hurtigt kan realiseres til kontanter på et aktivt marked til en noteret pris, uden større risiko for pris fald. Dette kunne f.eks. være aktier, som bliver handlet på børsen, da man kender den noterede pris, samt at disse nemt ville kunne realiseres til kontanter. Ved ordrebaserede produktion, hvor leveringstiden er meget lang, vil indtægterne kunne indregnes i forbindelse med projektets færdiggørelses grad, hvilket vil blive uddybet senere.

Omkostningerne som er forbundet med indtægten skal kunne måles pålideligt, hvilket igen skal kunne dokumenteres. Det kan være såvel leveringsomkostninger til køb af selve produktet som blot videresælges, eller det kan være direkte eller indirekte produktionsomkostninger såsom materialeforbrug, lønomkostninger, afskrivninger eller andre omkostninger, som direkte eller indirekte er forbundet med produktionen af produktet eller i forbindelse med tjenesteydelsen.

5.3.2 Måling

Som alt andet i et regnskab skal indtægter også måles til en given værdi. For indtægter benyttes dagsværdi. Her er det ikke selve værdien af varen eller tjenesteydelsen som måles til dagsværdi. Det er vederlaget som virksomheden modtager, der måles til dagsværdi. Når der er tale om kontantsalg, hvor virksomheden modtager pengene med det samme indregnes indtægten der til salgsprisen på varen. Ved kortere kredittider måles indtægten

til nettorealiseringsværdien, hvilket vil sige, at den måles til den værdi, som den kan forventes solgt til.

Hvis der byttes med vare eller tjenesteydelser, skal indtægten indregnes til dagsværdien af de modtagne varer eller tjenesteydelser. Kan disse ikke måles pålideligt vil virksomheden være nødsaget til at indregne indtægten ud fra værdien af de varer, som virksomheden selv har byttet med. Er der tale om varer eller tjenesteydelser af samme art og værdi bliver dette ikke betragtet som værende en indtægt.²⁵

5.3.3 Indregningsmetoder

Der er flere forskellige metoder en indtægt kan indregnes på. Dette vælges ofte ud fra hvilken slags virksomhed der er tale om, herunder hvilke produkter eller ydelser de sælger. Jeg vil i det efterfølgende beskrive disse 4 metoder; salgsmetoden, færdigproduktionsmetoden, produktionsmetoden samt betalingsmetoden. Det er disse 4 indregningsmetoder som benyttes mest i praksis²⁶

5.3.3.1 Salgsmetoden

Salgsmetoden er nok den mest anvendte metode til indregning af indtægter i almindelige danske virksomheder, da det er denne som bedst opfylder indtægtskriterierne i virksomhederne. Salgsmetoden bliver også ofte kaldet faktureringsmetoden, da indregningen af indtægten sker i forbindelse med faktureringen og dermed det endelige salg. Det er dog ikke altid i forbindelse med fakturering at indtægten indregnes, f.eks. indregnes indtægten i forbindelse med salget, da kunderne her betaler med kontanter og dankort.

Grunden til, at denne metode er let anvendelig i de fleste danske virksomheder, er, at der ofte er kort tid mellem produktionen af produktet og salget af dette. Indtægten kommer

²⁵ Finansiell Rapportering, side 298

²⁶ Finansiell Rapportering, side 299

derfor ikke til at lægge lang tid efter omkostningerne, der er forbundet med produktionen af produktet eller omkostningerne forbundet med den udførte tjenesteydelse.

Det er ikke altid entydigt, hvornår et salg har fundet sted, da det kan være svært at vurdere, hvornår varen er leveret til kunden. Er det når kunden har modtaget varen, eller er det allerede når varen er blevet sat til side til kunden. Her søger vi til IAS 18 for at tage yderligere indregningskriterier i brug.

”Virksomheden har overført de væsentligste risici og fordele tilknyttet ejendomsretten over varerne til køber”²⁷

”Virksomheden hverken bibeholder sit fortsatte ledelsesmæssige engagement, som sædvanligvis er forbundet med ejendomsretten, eller kontrollen over de solgte varer”²⁸

Ovenstående kan fortolkes som, at virksomheden skal have overført ejendomsretten til kunden. Ligesom tidligere nævnt lægges der her større vægt på de økonomiske fordele og risici i forbindelse med produktet end det ejendomsretlige. Yderligere skal virksomheden ikke beholde bestemmelse over produktet, det er derfor ikke længere virksomheden, som bestemmer, hvordan produktet skal benyttes.²⁹

5.3.3.2 Færdigproduktionsmetoden

Ved færdigproduktionsmetoden indregnes indtægten allerede i resultatopgørelsen når en vare overgår fra værende varer under fremstilling til værende færdigvarer. Det vil sige at så snart en vare er færdigproduceret vil den blive indregnet som en indtægt. Når varen efterfølgende bliver solgt vil denne transaktion blive bogført mellem færdigvarer og likvide beholdninger, hvis varen er blevet betalt kontant, eller over på tilgodehavender fra salg, hvis kunden har fået kredittid. Grunden til at transaktionen bliver ført mellem to

²⁷ Finansiell Rapportering, side 302

²⁸ Finansiell Rapportering, side 302

²⁹ Finansiell Rapportering, side 300-303

aktivposter skyldes, at var varen blevet ført op som indtægt i resultatopgørelsen ville virksomheden have indtægterne med dobbelt, da indtægterne allerede var blevet indregnet i forbindelse med at produktet blev færdiggjort.

Betingelserne for at virksomheden kan indregne indtægterne på denne måde er, at varerne skal være realisable, som tidligere nævnt betyder dette, at virksomheden kan sælge varen umiddelbart efter produktionen er færdig. Virksomheden operer derfor ofte ikke med et varelager. Der skal heller ikke lægges noget arbejde i at få varerne solgt, da der er mangel på varen. Yderligere skal varen have en noteret pris, så man allerede på færdiggørelsestidspunktet kender salgsprisen nøjagtigt.

Færdigproduktionsmetoden benyttes ofte indenfor salg af mineraler, da der er knaphed på dette i verden, samt at priserne er "noteret". Metoden kan også bruges indenfor landbrug, hvor staten har garanteret at købe en hvis mængde til en allerede forudbestemt pris.³⁰

5.3.3.3 Produktionsmetoden

For produktionsmetoden indregnes indtægterne som aconto-dagsværdi, hvilket vil sige at indtægterne tages i forbindelse med produktionen af produktet, altså i forhold til produktets færdiggørelsesgrad. Dette benyttes af ordreproducerende virksomheder, hvor kunden og virksomheden indgår en kontrakt allerede inden produktet bliver produceret. Virksomheden kan her ikke allerede indregne indtægten i forbindelse med underskrift af kontrakten, da de endnu ikke har udført arbejdet. Grunden til at ordreproducerende virksomheder benytter denne metode skyldes ofte, at deres produkter har en meget lang produktionstid, da produkterne er specialbygget efter kundens ønsker og behov. Produktionen af disse produkter kan derfor strække sig over flere regnskabsperioder, hvorfor det ikke ville være retvisende først at indregne indtægten i forbindelse med leveringen af produktet til kunden.

³⁰ Finansiell Rapportering, side 303-304

For at kunne benytte denne metode skal der eksistere gode systemer og arbejdsrutiner, da informationsniveauet for at kunne benytte denne metode er meget høj. Der skal kunne lægges nøje og objektiv dokumentation til grunde for at kunne benytte produktionsmetoden, da man nemt kan beregne færdiggørelsesgraden forkert. Ofte beregnes færdiggørelsesgraden på baggrund af nedenstående formel eller lignende.³¹

$$\frac{\text{Afholdte omkostninger} \times 100}{\text{Forkalkulerede totale omkostninger}}$$

Indtægterne indregnes på baggrund af ovenstående forholdsmæssigt som de afholdte omkostninger har til de forkalkulerede omkostninger. Dette behøves ikke nødvendigvis give et retvisende billede, hvis omkostningerne ikke er fordelt ligeligt i forhold til, hvor langt produktet er, ofte vil de sidste store omkostninger komme i forbindelse med færdiggørelsen af et produkt.

Ifølge IAS 11 skal følgende kriterier være opfyldt før produktionsmetoden kan benyttes til indregning af indtægter³²:

- Den samlede kontraktsum kan opgøres troværdigt repræsentativt.
- Det er sandsynligt, at de økonomiske fordele, der knytter sig til kontrakten, rent faktisk vil tilflyde virksomheden,
- Såvel færdiggørelsesomkostninger som færdiggørelsesgraden kan opgøres troværdigt repræsentativt.
- De omkostninger, der kan henføres til kontrakten, kan identificeres entydigt og opgøres troværdigt repræsentativt, så de afholdte omkostninger kan sammenlignes med de budgetterede omkostninger.

³¹ Finansiell Rapportering, side 306

³² Finansiell Rapportering, side 306

”Den samlede kontraktsum kan opgøres troværdigt repræsentativt”. Her tænkes der ikke på salgssummen af kontrakten, da denne ofte er aftalt på forhånd og fremgår af kontrakten, hvor både køber og sælger har underskrevet. Her tænkes der på, at virksomheden skal kunne estimere de samlede omkostninger forbundet med projektet. Hvis ikke de samlede omkostninger er estimeret korrekt vil indtægten ikke kunne indregnes pålidelig, da nævneren i ovenstående formel derfor ville være forkert. Virksomheden skal derfor lave en grundig produktionsplanlægning, hvor de regner på både hvor meget materiale men også hvor mange timer medarbejderne skal bruge for at kunne færdiggøre projektet. Har virksomheden ikke ordentligt styr på dette vil de nemt kunne komme til at forveksle merforbrug på projektet med færdiggørelsen, hvorfor der vil blive indregnet for mange indtægter.

Det skal være sandsynligt, at økonomiske fordele tilflyder virksomheden i forbindelse med projektet. Dette vil sige, at hvis virksomheden løbende i projektet kan se, at indtægten vil blive lavere end den budgetterede skal virksomheden nedskrive på indtægterne, da de økonomiske fordele ikke er på samme niveau som først beregnet.

En virksomhed skal kunne være i stand til med en hvis nøjagtighed at kunne opgøre, hvor langt projekt er kommet. De skal kunne vurdere om de er kommet 10 %, 20 % eller 30 % hen i et projekt på baggrund af omkostningerne som er brugt, samt på baggrund af hvor langt det færdige produkt er. Stemmer disse ikke overens skal virksomheden ind og vurdere hvorfor. Bliver der f.eks. vurderet at projektet er 30 % færdigt med der er allerede brugt 35 % af de samlede estimerede omkostninger kunne dette tyde på, at der har været meromkostninger i forbindelse med projektet, hvorfor de kun kan indregne 30 % af indtægterne.

Omkostningerne skal være specificeret ud, både på det budgetterede, men også på de løbende omkostninger. Har man eksempelvis estimeret at der skal bruge t.kr. 10.000 på maling af et skib, skal man også ud fra de realiserede omkostninger kunne se, om der er brugt t.kr. 10.000 på dette. Grunden til at de skal kunne specificeres ud kan igen henføres

til færdiggørelsesgraden, har man brugt t.kr. 14.000 på maling af båden er det ikke sikkert at de sidste t.kr. 4.000 gør at bådens færdiggørelsesgrad er højere men blot at der har været meromkostninger i forbindelse med maling af båden³³.

5.3.3.4 Betalingsmetoden

Betalingsmetoden er den mest forsigtige af alle metoderne. Her indregnes indtægten først i resultatopgørelsen i takt med, at de betales fra kunden. Normalt vil det være mest hensigtsmæssigt at benytte salgsmetoden, da det viser sig, at de fleste debitorer betaler. Salgsmetoden kombineret med hensættelse til tab på debitorer giver oftest det mest retvisende billede.

I nogle tilfælde er det mere korrekt, at en virksomhed benytter betalingsmetoden. Det kunne være i de tilfælde, hvor virksomheden er usikker på, om kunderne er i stand til at betale varen, eller hvis der efterfølgende kommer større omkostninger forbundet med transaktionen, og disse ikke kan estimeres tilstrækkelig korrekt. Ovenstående benyttes derfor ofte i forbindelse med afbetalingshandler, hvor der er usikkerhed om, hvorvidt kunden kan betale. Dette kunne være i byggebranchen. Der ville derfor kun indregnes indtægter i forbindelse med, at kunden betaler sine aconto-rater. Omkostninger forbundet med indtægterne ville derfor blive aktiveret som lageromkostninger og udgiftsføres i takt med, at indtægterne indregnes fra kundens aconto-indbetalinger.

5.4 Delkonklusion

Et aktiv skal være under virksomhedens kontrol, hvilket menes, at virksomheden skal kunne styre, hvorvidt en maskine kører eller ej. Yderligere skal det være virksomheden, som har de økonomiske fordele og risici i forbindelse med aktivet. Når disse kriterier er opfyldt kan aktivet indregnes i regnskabet.

³³ Finansiell Rapportering, side 305-310

Et omsætningsaktiv er et aktiv, som er let omsætteligt og som vil være solgt indenfor en periode på 12 måneder, yderligere skal omsætningsaktivet være en del af virksomhedens daglige drift.

Der er to forskellige definitioner på en indtægt, den ene definition er, at indtægter opstår i forbindelse med værdistigninger eller værdiforringelse af aktiver eller forpligtelser, hvor modposten på disse vil være en indtægt i resultatopgørelsen. Den anden definition er, at indtægter indregnes i resultatopgørelsen som en udgående strøm af varer og tjenesteydelser til salgspris som afslutning på transformationsprocessen. Indtægterne bliver efter denne definition først indregnet i forbindelse med at varer eller tjenesteydelser bliver solgt.

Der er flere forskellige indregningsmetoder, herunder salgsmetode, færdigproduktionsmetoden, produktionsmetoden og betalingsmetoden. Af de forskellige metoder kan produktionsmetoden anses for værende den bedste og mest retvisende for indregning af entreprisekontrakter, da man her løbende tager indtægterne i forbindelse med færdiggørelsen af produktet i modsætning til færdigproduktionsmetoden, hvor man først tager indtægten, når produktet er færdigt.

6 Entreprisekontrakter (IAS11)

Som det fremgik af tidligere afsnit er indregnes igangværende arbejder for fremmed regning efter produktionsmetoden. Jeg vil i det efterfølgende afsnit komme nærmere ind på IAS11 og definitionen af entreprisekontrakter.

6.1 Karakteristika for entreprisekontrakter

IAS 11 i definere en entreprisekontrakt som en individuel forhandling vedrørende opførsel af bygninger eller anlæg. IAS 11 giver også en række forskellige forslag til, hvad der kan være en entreprisekontrakt, det kunne for eksempel være: broer, bygninger skibe mv.

IAS 11 giver også mulighed for at indregne service og tjenesteydelser som igangværende arbejder. Det kunne eksempelvis være indregning af en arkitekts arbejde i forbindelse med opførslen af en bygning.

Tilbage i 2008, udgav Erhvervsstyrelsen et notat vedrørende kravene til at en kontrakt kan kaldes en entreprisekontrakt og dermed indregnes efter produktionsmetoden, der er tale om følgende krav:

- Der skal være tale om en individuelt forhandlet kontrakt med kunden behov.
- Kontrakten skal være bindende og den skal være indgået inden produktionen af det aftalte aktiv.
- Aktivets skal være specielt lavet til kunden, det må ikke være et standardprodukt med mindre ændringer.
- Kontrakten skal være udarbejdet på en måde, så den kan håndhæves og skulle den ikke være opfyldt kan der ske konsekvenser.

At kontrakten skal være individuel betyder, at der ikke må være tale om en standard kontrakt, hvor der er nogle få ændringer. Der skal være tale om en kontrakt, som er specielt lavet til netop den kunde.

At kontrakten skal være bindende betyder, at den skal være godkendt af begge parter, både køber og sælger. Godkendelse af en kontrakt vil oftest være, at den er underskrevet af både køber og sælger, så man kan se at de begge er enige i kontraktens indhold. Yderligere skal kontrakten være indgået inden produktionen af aktivet påbegyndes. Hvis ikke den er godkendt inden, har sælger ingen beviser for, at projektet er designet specielt til denne kunde, da produktets karakter står specificeres og godkendt i kontrakten.

Produktet skal være specielt designet til kunden. Der menes her, at kunden selv skal have bestemt, hvordan produktet skal se ud og fungere. Hvis en virksomheds aktivitet er at sælge typehuse og det eneste kunden kan bestemme er farven på huset, er der ikke tale om et produkt specielt designet til kunden, men blot et standardprodukt med en enkelt modifikation. I dette tilfælde vil virksomheden ikke kunne indregne byggeriet af husene som værende entreprisekontrakter. Aktivet skal også være så specielt designet til kunden, at sælgeren ikke ville kunne gå ud og sælge aktivet til en tredje part uden at det vil have økonomiske konsekvenser for sælgeren.

Til sidst skal kontrakten kunne håndhæves. Det vil sige at den er så udførligt beskrevet, at kunden bagefter kan komme og kræve erstatning, nedslag i prisen eller lignende, hvis ikke kontrakten er håndhævet. Det kunne eksempelvis være leveringstiden for produktet, leveringstiden skal være beskrevet i kontrakten, så man kan se at denne er håndhævet.

Alle ovenstående punkter skal være opfyldt for at en salgskontrakt kan indregnes som værende en entreprisekontrakt. Salgskontrakter som omfatter salg af varer der ikke opfylder ovenstående punkter indregnes i stedet efter salgsmetoden.³⁴

6.2 Entrepriseomsætning

Entrepriseomsætningen skal omfatte den oprindelige kontraktfastsatte pris samt ændringer til den kontraktfastsatte pris ved ændring i ydelsen, hvad enten der skal leveres flere

³⁴ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 412 – 415

eller færre ydelser. Yderligere omfatter entrepriseomsætningen også bonusbetalinger i det omfang, at det er sandsynligt, at de vil ændre den samlede indtægt, samt at indtægterne til bonusbetalingen kan måles pålideligt.

Da fastsættelsen af entrepriseindtægterne kan være påvirket af usikkerhed ved skøn og estimer af flere forhold og udfald, opgøres indtægten derfor i takt med at begivenheder indtræffes. Der kan eksempelvis være blevet aftalt ændringer mellem en virksomhed og en kunde, som medfører ændringer i entrepriseindtægter. Ændringerne til kontrakterne kan være aftalt i et efterfølgende regnskabsår end det år, hvor entreprisekontrakten blev indgået. Yderligere kunne der i entreprisekontrakten være indgået en omkostningsbaseret prisreguleringsklausul, som eksempelvis kunne være, at skulle entreprenøren få øget omkostninger på baggrund af uforudsete hændelser kan dette viderefaktureres til kunden..³⁵

6.3 Entrepriseomkostninger

Som tidligere beskrevet er entreprisekontrakter indregnet efter produktionsmetoden. I det tidligere er der ikke beskrevet hvilke omkostninger, som kan indregnes i forhold til en entreprisekontrakt.

6.3.1 Tilbudsomkostninger

Tilbudsomkostninger omfatter omkostninger benyttet til opnåelse af entreprisekontrakterne. Tilbudsomkostninger må som udgangspunkt ikke indregnes (henregnes til entreprenøren), dette skyldes, at det på tidspunktet ikke er sikkert, at kontrakten vil blive indgået. Specifikke omkostninger kan dog indregnes, omkostningerne skal dog kunne måles pålideligt og identificeres, samtidig skal det være sandsynligt, at entreprisekontrakten vil blive indgået. Skulle der være tilfælde, hvor omkostninger kan måles pålideligt og identificeres, men at det ikke er sikkert på tidspunktet for afholdelsen af omkostningen, at entreprisekontrakten vil blive indgået, kan omkostningerne ikke indregnes i entreprisekontrak-

³⁵ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 235

ten, selvom den efterfølgende bliver indgået. Betingelserne skal derfor være opfyldt på tidspunktet for omkostningens afholdelse. Tilbudsomkostninger kunne eksempelvis være omkostninger til design af et produkt, herunder en teknisk designer, som skal lave tegninger til opbygning. Omkostningerne kunne også være omkostninger til løn eller rejser, som er blevet afholdt i forbindelse med tilbudsgivningen til produktet.³⁶

6.3.2 Direkte omkostninger

Direkte omkostninger, som vedrører den enkelte entreprisekontrakt, skal henregnes til entreprisen. Direkte omkostninger kunne eksempelvis være omkostninger til lønninger i forbindelse med opførsel af projektet. Det kunne også være omkostninger til produkterne benyttet til opførslen af produktet. Yderligere kan det være afskrivninger på maskiner, som bliver benyttet til at lave produktet. Direkte omkostninger kunne også være omkostninger i forbindelse med vedligeholdes af produktionsudstyr, som bliver benyttet til at lave produktet, eller omkostninger i forbindelse med fragten af produktionsudstyret.³⁷

6.3.3 Indirekte omkostninger

Indirekte omkostninger i forbindelse med en entreprisekontrakt skal også henregnes til entreprisen. Der kunne her være tale om forsikringer, som vedrører entrepriser. Der kunne være tale om administrationsomkostninger vedrørende entreprisen eller løbende omkostninger til design afdelingen. Indirekte omkostninger kunne også være omkostninger til lønninger, forbrug af materialer som vedrører entrepriseaktiviteten, men som ikke kan henføres direkte til de enkelte entrepriser. Da indirekte omkostninger, som sagt, ikke kan henføres direkte til en enkelt entreprise, men stadig vedrører entrepriseaktiviteten, fordeles de ud fra nogle fordelingsnøgler. Fordelingsnøglerne tager udgangspunkt i en normal produktionssituation for virksomheden. Omkostningerne fordeles derfor logisk og systematisk ud fra virksomhedens historiske data og erfaringer inden for lignende projek-

³⁶ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 235

³⁷ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 235

ter. Bliver omkostningerne refunderet af kunden kan virksomheden selvfølgelig ikke henregne omkostningerne til entreprisen.³⁸

6.3.4 Finansieringsomkostninger

Finansieringsomkostninger som direkte kan henføres til en entreprise skal henregnes til entreprisen. I nogle tilfælde kan entreprisekontrakter være så store at virksomheden kan blive nødt til at optage store lån i forbindelse med opførslen af projektet. Aconto fakturering hjælper selvfølgelig på, at virksomhedens likviditet ikke bliver lige så presset, men derfor kan det stadig kræve meget likviditet af virksomheden. I de tilfælde skal virksomheden også have muligheden for at henregne rentekomkostningerne til entreprisen i forbindelse med finansieringen af projektet.

Omkostninger til eksempelvis administrationen som ikke kan henføres direkte til en entreprise eller til entrepriseaktiviteten kan som beskrevet ovenfor ikke henregnes til entreprisen. Der kunne her være tale om småanskaffelser, hvor man har anskaffet nye kontostole til administrationen, disse omkostninger vedrører ikke entrepriseaktiviteten og kan ikke henføres direkte til en bestemt entreprise.³⁹

6.4 Indregning og måling

Entreprisekontrakter måles i balancen kontrakt for kontrakt, da der ligesom tidligere beskrevet er tale om individuelle kontrakter, kan disse som udgangspunkt ikke indregnes sammen. Hver entreprisekontrakt skal derfor indregnes enkeltvis.

Nogle entreprisekontrakter kan dog være sammensat på en sådan måde, at flere komponenter i samme entreprisekontrakt skal indregnes hver for sig i regnskabet. På samme måde kan flere forskellige entreprisekontrakter indregnes sammen.

³⁸ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 235

³⁹ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 235

For at flere komponenter fra en enkeltstående entreprisekontrakt kan indregnes som separate entreprisekontrakter, skal der være afgivet enkeltstående tilbud til hver komponent. Hvert komponent skal være forhandlet enkeltvist, og der skal være mulighed for at forkaste enkelte komponenter. Til sidst skal det være muligt at opgøre indtægter og omkostninger pålideligt til hver komponent. I disse tilfælde kan komponenterne måles som særskilte entreprisekontrakter.

Ligesom ovenfor er der også flere afgørende vurderinger for, om flere entreprisekontrakter kan indregnes som én. For det første skal der ses på, om alle entreprisekontrakterne er forhandlet samtidig. Yderligere er det også essentielt, at kontrakterne er så tæt forbundet, at der reelt er tale om et samlet projekt. Til sidst skal entreprisekontrakterne også udføres samtidig eller i forlængelse af hinanden. Hvis ovenstående er gældende for en række entreprisekontrakter, skal disse indregnes som værende én samlet entreprisekontrakt.

Hvis en virksomheds forventninger til indtægter og omkostninger i forbindelse med opgørelse og indregning af entreprisekontrakten, eller hvis virksomheden ændrer metode af opgørelsen af færdiggørelsesgrad, skal denne ændring medtages som en ændring i regnskabsmæssige skøn. Ændring i regnskabsmæssige skøn vil sige, at ændringen indregnes i indeværende års tal med det ændringen af skønnet medfører, og derfor også i de efterfølgende års tal med den del som vedrører disse. Ændring i regnskabsmæssigt skøn påvirker derfor ikke sammenligningstallene.⁴⁰

Kan det på balancetidspunktet ikke pålideligt opgøres udfaldet af en entreprisekontrakt, kan virksomheden kun indregne den andel af salgsindtægterne svarende til de afholdte omkostninger. Entreprisen vil derfor indregnes med kr. 0 i avance. Når virksomheden igen kan pålideligt opgøre udfaldet af en entreprise indregnes hele avancen igen på baggrund af projektets færdiggørelsesgrad.

⁴⁰ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 416 – 419

Udfaldet af en entreprisekontrakt kan ikke opgøres pålideligt når:

- Der er tvivl om entreprisekontraktens gyldighed
- Der er tvivl om omfanget af resterende arbejde på grund af retssager eller tvister
- Hvis kunden eller leverandøren ikke forventes at overholde entreprisekontrakten

Hvis der er tvivl om, hvorvidt entreprisekontrakten er gyldig, kan entreprisekontrakten ikke opgøres pålideligt, da der kan være tvivl om, hvorvidt virksomheden og kunden har forstået det samme i forbindelse med indgåelsen af kontrakten. Indeholder kontrakten eksempelvis forhold, som strider i mod en lovgivning, vil kontrakten ikke være gyldig, hvorfor projektet ikke kan færdiggøres og derfor ikke opgøres pålideligt.

Hvis der er retssager eller tvister med kunden af projektet, kan udfaldet af entreprisekontrakten heller ikke opgøres pålideligt, da virksomheden og kunden i givent fald ikke er enige i projektets omfang, pris eller andet. Igen vil entreprisen ikke kunne opgøres pålideligt.

Hvis virksomheden har en forventning om, at kunden ikke overholder sin del af kontrakten, kan kontrakten udfald ikke opgøres, da det i et sådant tilfælde kan ende med tvister eller retssager med kunden. Skulle virksomheden være i tvivl om, hvorvidt en leverandør eller underleverandør ikke kan levere det aftalte, kan entreprisekontrakten ikke opgøres pålideligt, da dette måske kunne få hele projektet til at skride. Dette kunne eksempelvis være at leverandøren ikke kan levere den aftalte mængde, eller at leverandøren er gået konkurs, og virksomheden har svært ved at finde andre leverandører.⁴¹

Hvis der på balancetidspunktet er sandsynlighed for, at virksomheden vil få et tab på entreprisekontrakten, hvad enten det skyldes en fejkalkulation eller andet, skal tabet tages allerede på balancetidspunktet. Det forventede tab skal indregnes i resultatopgørelsen og under passiverne som en hensat forpligtelse. I tilfældet hvor man forventer et tab skal

⁴¹ PWC, Regnskabshåndbogen 2014 side 235

virksomheden ikke kun indregne den forholdsmæssige del af tabet, de skal indregne hele tabet.

Hvis virksomheden eksempelvis har overskredet tidsfristen for projektet, og derfor kommer til at skulle betale en bod herfor, skal denne også indregnes på balancetidspunktet og medtages som en hensat forpligtelse.⁴²

6.5 Præsentation i regnskabet

Der skal i anvendt regnskabspraksis være oplyst, hvilke metoder virksomheden har benyttet til at opgøre indtægterne fra igangværende arbejder, herunder metoden til opgørelse af færdiggørelsesgraden på entreprisekontrakterne.

Af rengskabs skemaerne fremgår det, at entreprisekontrakter vises under tilgodehavender, da man opgør tilgodehavendet hos kunden ud fra, hvor langt man er med de gældende projekter. Der er dog mulighed for jf. ÅRL § 26, stk. 2 at modregne aconto-fakturering fra kunderne i tilgodehavender. Normalt er det ikke jf. ÅRL ikke tilladt at modregne aktiver og passiver med hinanden. Dertil kommer dog jf. ÅRL § 26, stk. 2, at det skal vises, hvor stor en andel, der er blevet modregnet. Det er derfor et krav at have en note på entreprisekontrakter, så regnskabslæseren kan se hvor stor en del, der er opgjort som igangværende arbejde samt hvor meget, der er blevet modregnet gennem aconto-fakturering til kunderne. Opgørelsen skal ske kontrakt for kontrakt, hvilket vil sige, at man skal opgøre værdien af hver entreprisekontrakt og modregne det aconto-fakturerede beløb til samme projekt. Når det skal opgøres på denne måde, kan der i nogle tilfælde være aconto-faktureret mere end værdien på entreprisen er opgjort til på balance tidspunktet, hvorfor man vil få en forpligtelse på netop dette projekt. Dette projekt og øvrige projekter, som er forpligtelser på balance tidspunktet, skal vises under passiver. Der kan derfor både være vist entreprisekontrakter under aktiver og passiver samtidig, hvis virksomhe-

⁴² KMPG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 416 – 419

den har flere projekter i gang, hvor der på nogle er blevet faktureret mere end værdien på entreprisen på balancetidspunktet.

Ovenstående er de eneste krav ÅRL stiller til præsentation af entreprisekontrakter. IAS 11 giver dog nogle oplysninger, som skal tjene til inspiration for virksomheden. Disse oplysninger er, som nævnt, ikke påkrævet ifølge loven. Virksomheden skal oplyse, hvor stor en andel af den samlede omsætningen, som kommer fra entreprisekontrakter, som er indregnet i resultatopgørelsen. Dette er en god oplysning at have for regnskabslæser, så denne kan se hvor stor en del af omsætningen, som kommer fra færdige salg, og hvor stor en andel, som er baseret på skøn og estimer, da dette kan påvirke, hvor meget tiltro læseren har til rengskabet. Yderligere skal virksomheden oplyse om sammensætningen af entreprisekontrakter på balancedagen. Hermed skal der oplyses, hvor meget virksomheden har i modtagne forskud fra kunder, det samlede beløb for afholdte omkostninger og indregnet overskud med fradrag for indregnede tab. Yderligere bør virksomheden oplyse hvor stor en andel aconto fakturerede beløb, der er afhængige af betingelser fastsat i kontrakten. Til sidst skal virksomheden også oplyse eventualforpligtelser mv. i form af eventuelle forpligtelser i forhold til de indgåede kontrakter. Der tænkes her på garanti-forpligtelser, krav, bod eller risiko for tab i forbindelse med, at virksomheden ikke overholder de indgåede kontrakter med kunden.⁴³

6.6 Færdiggørelsesgrad

Færdiggørelsesgraden er en yderst vigtig faktor i opgørelse af værdien af en entreprisekontrakt, da det er denne faktor, som bestemmer, hvor stor en andel af indtægterne som skal indregnes i resultatopgørelse og derfor også hvor stor en del af avancen, som skal indregnes i regnskabsåret.

⁴³ KPMG, Indsigt i årsregnskabsloven, side 420 – 421

Færdiggørelsesgraden fastlægges efter den metode, som passer virksomheden bedst, det vil sige, den som giver det mest retvisende billede og afspejler den reelle færdiggørelsesgrad af de produkter eller projekter, som virksomheden sælger.

Ifølge IAS 11 er der følgende mulige metoder for en virksomhed at opgøre færdiggørelsesgraden på:

- "Forholdet mellem afholdte entrepriseomkostninger til dato og de samlede skønnede entrepriseomkostninger
- Undersøgelse af stadiet af udførte arbejder
- Den fysisk færdiggjorte del af entreprisen.

Ofte afspejler aconto betalinger og forskud fra kunder ikke det udførte arbejde"⁴⁴

Ovenstående metoder vil i praksis ofte supplere hinanden for bedre at kunne kontrollere, at der bliver beregnet den korrekte færdiggørelsesgrad. Referater fra byggemøder kunne eksempelvis benyttes til at supplere en beregning på baggrund af afholdte entrepriseomkostninger, da man på byggemøder ofte diskuterer, hvor langt entreprisen er henne.

6.6.1 Forholdet mellem afholdte omkostninger de samlede skønnede omkostninger

De fleste tilbud til kunder laves ud fra en beregning af, hvilke omkostninger virksomheden selv ville have i forbindelse med fremstillingen af aktivet. Denne vil derfor være et rigtig godt skøn, da lederen af entreprisen vil kalkulere med så nøjagtige omkostninger som muligt, da det er de omkostninger tillagt en avance, som virksomheden bruger til at lave tilbud med.

En af de store risici ved denne metode er dog, at kommer der ekstraomkostninger, som at materialerne koster mere end først beregnet, og man ikke opdager dette, da materialer-

⁴⁴ Den europæiske unions tidende, side 50 (IAS 11)

ne, som man har købt og benytter et 1 år senere, end da man lavede kalkulationen. I dette tilfælde vil entreprisen se ud til at være længere end det reelt er, da merprisen på varerne blot er en meromkostning, men da man vurderer færdiggørelsesgraden på omkostningerne og ikke har lagt mærke til dette, vil projektet set fra et omkostningsperspektiv være længere. Man skal også være opmærksom på, at man ikke indregne forudbetalinger ind i færdiggørelsesgraden, da disse ikke afspejler, hvor langt projektet er.⁴⁵

Eksempel på ovenstående kunne være, at virksomheden har kalkuleret med omkostninger til den samlede entreprise på tkr. 500., når der så på balancedagen er brugt tkr. 100. til entreprisen, og virksomheden er sikker på, at omkostningerne som er indregnet afspejler, hvor langt projektet er, er færdiggørelsesgraden 20 %, hvorfor 20 % af entreprisens pris kan indregnes i resultatopgørelsen.

6.6.2 Undersøgelse af stadiet af udførte arbejder

Ved undersøgelse af stadiet for det udførte arbejde går virksomheden ud og ser på de enkelte projekter og ser på, hvor langt det er i stadiet. Tager man eksempelvis en virksomhed som bygger huse og har gjort det i mange år, hvorfor de har godt styr, alt efter udseendet på huset, hvor langt det er i processen. Det kunne være, at når soklen er støbt har virksomheden, ud fra erfaring, en mening om, at huset der er 10 % færdigt. Når murerne står op er huset 30 % færdigt, og når taget er lagt på er huset 60 % færdigt.

Risikoen ved at opgøre færdiggørelsesgraden på denne metode er, at den indeholder store mængder af skøn, da ingen huse er ens og bygger virksomheden kun ens huse, må de ikke indregne dem som igangværende arbejder. På samme tid mangler denne metode dokumentation. Det kan være svært at dokumentere, hvorfor et hus er 60 % færdigt, når der er lagt tag på. Samtidig kan det være svært at dokumentere, hvilke entrepriser hvor der er lagt tag på og hvilke, hvor der kun er støbt soklen.

⁴⁵ Den europæiske unions tidende, side 50 (IAS 11)

6.6.3 Den fysisk færdiggjorte del af entreprisen

Denne metode kaldes også for "enheder af udført arbejde". De enheder, som benyttes til denne metode vil ofte være arbejdstimer, da dette bliver benyttet på opbygningen af de fleste aktiver. Samtidig benytter ledere også meget tid på planlægning af arbejdstimer, når de skal give tilbud og pris, samt hvornår projektet kommer til at stå færdig.

Denne metode ligner meget metoden med omkostninger, da arbejdstimer også er en omkostning for virksomheden. Denne store forskel på denne metode og forholdet mellem afholdte entrepriseomkostninger til dato og de samlede skønnede entrepriseomkostninger er, at her er alle arbejdstimer ens. I denne metode er der ikke forskel på om man koster kr. 300 i timen eller kr. 500 i timen. Dette vil ofte ikke være et problem, da de arbejdstimer som er med i beregningen ofte vil være på medarbejdere med samme uddannelse, hvorfor deres timeløn ikke vil variere i en så høj grad.

Når man benytter denne metode, skal man være meget opmærksom på, at man ikke indregner ekstra arbejde ind i færdiggørelsesgraden. Indregner man ekstra arbejde ind i færdiggørelsesgraden vil virksomheden få det forkerte billede af færdiggørelsen og dermed indregne for mange indtægter i resultatopgørelsen. Medarbejderne på opgaven skal derfor være godt informeret omkring, hvilke ting der vedrører den egentlige entreprise, så de kan påføre deres arbejdsedler, hvis de har lavet arbejde, som ikke er en del af entreprisen, så det kan holdes ude af beregningen for færdiggørelsesgraden. Virksomheden vil ofte også fakturere for ekstra arbejde, hvorfor de også her har en interesse i at informere deres medarbejdere om, hvad der er en del af den oprindelige entreprise. Er medarbejderne ikke ordentlig informeret og de eksempelvis påføre 1 time hver dag med ekstraarbejde på entreprise arbejde vil beregningen af færdiggørelsesgraden være forkert med 13 %.

Denne metode kunne eksempelvis udregnes som, at lederen har i tilbudsfasen af entreprisen beregnet, at der skal benyttes 1000 timer til at færdiggøre entreprisen. Et halvt år henne skal der laves balance, hvorfor færdiggørelsesgraden på entreprisen skal gøres op.

Der bliver opgjort, at der er benyttet 300 timer på entreprisen. Færdiggørelsesgraden er derfor 30 %, hvorfor 30 % af entrepriseindtægterne kan indregnes.

6.7 Delkonklusion

En entreprisekontrakt er en individuel forhandlet kontrakt, som er bindende for begge parter. Aktivitet som entreprisekontrakten omhandler, skal være et aktiv specielt designet til kunden og må derfor ikke være et standardprodukt, hvor der kun kan rettes få ting. Kontrakten skal være udførligt beskrevet, så der ikke hersker tvivl om, konsekvenserne hvis ikke kontrakten overholdes.

Indtægterne indregnes i takt med, at entreprisen færdiggøres. Indtægterne indregnes på baggrund af den aftalte pris i entreprisekontrakten i forhold til færdiggørelsesgraden.

Omkostninger, som kan henføres til entreprisen omfatter visse tilbudsomkostninger, hvis de på afholdelsestidspunktet kan måles pålideligt og identificeres, direkte omkostninger, som vedrører entreprisen, og indirekte omkostninger, som vedrører entrepriseaktiviteten i virksomheden, men som ikke kan henføres direkte til én specifik entreprise, kan fordeles ud fra nogle fordelingsnøgler, som virksomheden mener, er retvisende. Finansieringsomkostninger kan også henføres til entreprisen, hvis de vedrører den enkelte entreprise, og dette kan dokumenteres.

Entreprisekontrakter kan indregnes på flere forskellige måder. Én entreprise kan blive målt som flere entrepriser på grund af komponenterne, hvis de står meget alene, og der er afgivet særskilte tilbud. På samme måde kan flere entreprisekontrakter indregnes som én entreprise, hvis de er afhængige af hinanden.

Hersker der på balancetidspunktet tvivl om udfaldet på en entreprise på grund af eksempelvis en retssag, må en virksomhed kun have lov at indregne den del af salgsindtægterne svarende til de afholdte omkostninger. Kan virksomheden på balancetidspunktet se, at entreprisen vil give et tab, skal hele tabet indregnes på balancetidspunktet.

Der er for entreprisekontrakter mulighed for modregning af aconto-betalinger i værdien. Der er derimod krav om, at man viser noten i regnskabet, så man kan se, hvor meget igangværende arbejder udgør, og hvor meget der er modregnet i aconto-betalinger. Entreprisekontrakter indregnes hver for sig, hvilket vil sige, at er der på én entreprise betalt mere i aconto-betalinger end entreprisen er opgjort til, indregnes denne entreprise under forpligtelser, hvor de ellers ville blive indregnet under omsætningsaktiver.

Færdiggørelsesgraden benyttes til at opgøre hvor stor en del af entrepriseindtægterne, der indregnes i resultatopgørelsen. Færdiggørelsesgraden kan opgøres på flere forskellige måder, som kan fastsættes fra virksomhed til virksomhed, alt efter hvad der giver det mest retvisende billede i den enkelte virksomhed. De mest benyttede metoder er: " "Forholdet mellem afholdte entrepriseomkostninger til dato og de samlede skønnede entrepriseomkostninger", " Undersøgelse af stadiet af udførte arbejder", " Den fysisk færdig-gjorte del af entreprisen".

7 Eksempler på entreprisekontrakter

Nedenfor vil der blive lavet tænkte eksempler, for at afrunde den teoretiske del af med tal eksempler og beskrivelse af disse. Dette skal benyttes til at samle ovenstående beskrivelser for at give bedre forståelse.

7.1 Opgørelse uden ændringer

I dette eksempel vil der blive illustreret indregning af igangværende arbejder, hvor det hele kører som planlagt, hvorfor der ingen ændringer vil komme i forhold til udgangspunktet og den oprindelige kalkulation:

En entreprenør har sammen med kunden lavet en entreprisekontrakt, hvor begge er enige i hele indholdet af entreprisekontrakten. Prisen og dermed indtægten på entreprisekontrakten er aftalt til t.kr. 5.000. Arbejdet forventes at tage 3 år og der er aftalt med kunden at entreprisen betales over 3 næsten lige store beløb (t.kr. 1.300 de 2 første gange og 1.400 den sidste).

Færdiggørelsesgraden beregnes på baggrund af omkostninger til dato i forhold til de kalkulerede omkostninger. Entreprenøren har kalkuleret omkostningerne til at være t.kr 3.000 (t.kr. 2.000 i materialer og t.kr. 1.000 i lønninger). Avancen forventes derfor at være på t.kr 2.000 svarende til 40 %.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

På baggrund af ovenstående er nedenstående figur opstillet:

Resultatopgørelse	<i>Kalkuleret</i>	<i>1. år</i>	<i>2. år</i>	<i>3. år</i>
<i>T.kr.</i>				
<i>Indtægter</i>	5.000	1.500	1.500	2.000
<i>Omkostninger</i>				
<i>Materialer</i>	2.000	250	750	1.000
<i>Løn</i>	1.000	650	150	200
	3.000	900	900	1.200
<i>Avance / tab</i>	2.000	600	600	800
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		30 %	30 %	40 %

Balance	<i>Kalkuleret</i>	<i>1. år</i>	<i>2. år</i>	<i>3. år</i>
<i>T.kr.</i>				
<i>Salgsværdi</i>	5.000	1.500	3.000	0
<i>- Aconto faktureret</i>		-1.300	-2.600	0
<i>Igangværende arbejder</i>		200	400	0
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		30 %	60 %	100 %

Tabel 1 - Opgørelse uden ændringer

Efter første år er der afholdt omkostninger for t.kr. 900 svarende til en færdiggørelsesgrad på 30 %. På baggrund af dette indregnes 30 % af den af entreprisekontrakten fastsatte pris i resultatopgørelsen svarende til t.kr. 1.500. Entreprenøren har, ligesom aftalt, aconto-faktureret t.kr. 1.300. På baggrund af dette er der i balancen under omsætningsaktiver indregnet igangværende arbejder for t.kr. 200 og indregnet en avance i resultatopgørelsen på t.kr. 600.

Efter andet år er der afholdt i alt 60 % af de samlede omkostninger svarende til t.kr. 1.800, hvoraf de t.kr. 900 var indregnet i året før. Der vil derfor blive indregnet yderligere

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

30 % af indtægterne, da de første 30 % var indregnet året svarende til t.kr. 1.500. Som aftalt fakturerede entreprenøren yderligere t.kr. 1.300, hvorfor igangværende arbejder nu er indregnet til t.kr. 400.

Efter tredje år er arbejdet færdigt, hvorfor de sidste t.kr. 2.000 af entrepriseindtægterne er indregnet i resultatopgørelsen. Entreprenøren har lavet slutfakturaen på t.kr. 2.000, hvor der ingen ekstraregninger har været. På afslutningstidspunktet er der blevet indregnet igangværende arbejder i alt for t.kr. 5.000 samt faktureret t.kr. 5.000. Disse bliver herefter udlignet med hinanden, for ikke at blive liggende i noten og ”oppuste” værdien af igangværende arbejder og aconto-faktureringer.

7.2 Ændring i de forkalkulerede omkostninger

I dette eksempel vil der blive illustreret og beskrevet, hvorledes indregningen finder sted, hvis der midt i projektet sker ændringer i forhold til de forkalkulerede omkostninger.

Entreprenøren og kunden har indgået en entreprisekontrakt om opførslen af en bygning. Der er i entreprisekontrakt blevet aftalt, at det samlede projekt skal koste t.kr. 13.000. Denne pris vil blive faktureret over 3 gange. De aftalte aconto rater lyder: 1. år bliver der faktureret t.kr. 5.000, det efterfølgende år bliver der faktureret t.kr. 4.000 og det sidste år bliver der også faktureret t.kr. 4.000.

Igen i dette tilfælde benytter entreprenøren sig af omkostninger til dato i forhold til de kalkulerede omkostninger. Der forventes at benyttes t.kr. 5.000 til både materialer og lønninger. Entreprenøren har regnet med en avance på t.kr. 3.000.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Resultatopgørelse	Kalkuleret	1. år	2. år	3. år
<i>T.kr.</i>				
<i>Indtægter</i>	13.000	3.250	6.500	3.250
<i>Omkostninger</i>				
<i>Materialer</i>	5.000	1.250	2.500	1.250
<i>Løn</i>	5.000	1.250	3.250	1.750
	10.000	2.500	5.750	2.750
Avance / tab	3.000	750	750	500
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		25 %	50 %	25 %

Balance	Kalkuleret	1. år	2. år	3. år
<i>T.kr.</i>				
<i>Salgsværdi</i>	13.000	3.250	9.750	0
<i>- Aconto faktureret</i>		-5.000	-9.000	0
Igangværende arbejder		-1.750	750	0
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		25 %	75 %	100 %

Tabel 2 - Ændring i kalkulerede omkostninger

Det første år går som planlagt. Der er på balancetidspunkt brugt omkostninger til entreprisen på t.kr. 2.500, i forhold til de kalkulerede omkostninger svarer det til at entreprisen er 25 % færdig, hvorfor der indregnes indtægter på t.kr. 3.250. Entreprenøren har, ligesom aftalt, aconto-faktureret t.kr. 5.000, som virksomheden har betalt. Tager man værdien af entreprisen på t.kr. 3.250 og fratrækker aconto-fakturering på t.kr. 5.000, har de igangværende arbejder en værdi på -1.750. Da det igangværende arbejde har en negativ værdi vil det i balancen blive præsenteret som en forpligtelse under passiverne.

Da andet år er gået har entreprenøren måttet erfare, at der er blevet kalkuleret med for lave omkostninger til lønninger, da flere af elementerne, som skal bygges, tager længere tid end først ventet. Da der er lavet en fastprisaftale med kunden, samt at de ekstra ti-

mer, medarbejderne tager, ikke kan klassificeres som ekstra arbejde som ikke var en del af entreprisen vil entreprenøren derfor ikke kunne øge indtægterne i takt med, at omkostningerne øges. Den nye beregning af de forventede samlede omkostninger viser sig, at der skal bruges t.kr. 5.000 på materialer og t.kr. 6.000 på lønninger, hvorfor de samlede omkostninger kommer til at stige til t.kr. 11.000. Forøgelsen i de kalkulerede omkostninger har ikke effekt på sidste års tal, da der er tale om ændring af skøn. Ændringen vil derfor kun påvirke indeværende år. Der er efter de første to år brugt t.kr. 8.250, hvilket svarer til 75 % af de samlede kalkulerede omkostninger på t.kr. 11.000. Den beregnede avance på det samlede projekt er derfor faldet fra t.kr. 3.000 til t.kr. 2.000. Da der sidste år blev indregnet 25 % af indtægterne, kan der derfor i år indregnes 50 % af de kalkulerede entrepriseindtægter, svarende til t.kr. 6.500. Havde man ikke lavet en ny kalkulation af omkostningerne, men blot mente, man var længere i processen ville færdiggørelsesgraden have været 83,5 %, hvorfor man ville have indregnet yderligere t.kr. 975 af indtægter og avancen andet år ville derfor stige til t.kr. 1.750, hvilket ville være over en fordobling. Entreprenøren har efter aftalen aconto-faktureret yderligere t.kr. 4.000, hvorfor de samlede aconto-faktureringer er på t.kr. 9.000 efter de første 2 år. Efter andet år der på baggrund af ovenstående blevet indregnet en salgsværdi på entreprisen på t.kr. 9.750, hvorfor de igangværende arbejder nu er indregnet til t.kr. 750. Igangværende arbejder bliver derfor i andet år flyttet op under omsætningsaktiver.

Efter tredje år viser det sig, at den nye kalkule har været rigtig, da de samlede omkostninger løb op i t.kr. 11.000. Der bliver i det sidste år lavet en slutfaktura på t.kr. 4.000, hvorfor den fulde entreprise på t.kr. 13.000 er blevet faktureret. Ligesom i det sidste eksempel vil entreprisen og aconto faktureringen blive udlignet med hinanden for ikke at give et forkert billede af de igangværende arbejder.

7.3 Udfaldet kan ikke opgøres pålideligt

I nedenstående eksempel vil der blive beskrevet, hvordan entreprenøren opgør og præsenterer igangværende arbejder, når der på et tidspunkt i forløbet bliver uoverensstemmelser mellem parterne, hvorfor udfaldet af entreprisen ikke kan opgøres pålideligt.

Entreprenøren og kunden har ifølge den gældende entreprisekontrakt aftalt, at virksomheden skal assistere med udarbejdelsen af et aktiv. Den samlede tid for produktionen af produktet er 3 år. Der er aftalt en pris på entreprisen på t.kr. 6.000. Entreprenøren og virksomheden har aftalt at dette faktureres over 3 gange på t.kr. 2.000 pr. faktura. Entreprenøren indregner færdiggørelsesgraden opgøres på baggrund af omkostningerne på balancedagen i forhold til de samlede kalkulerede omkostninger. Entreprenøren regner med at benytte t.kr. 1.500 på materialer og t.kr. 500 på lønninger, hvorfor entreprisen forventes at give en avance på t.kr. 4.000.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Resultatopgørelse	Kalkuleret	1. år	2. år	3. år	I alt
<i>T.kr.</i>					
<i>Indtægter</i>	6.000	1.800	-650	4.850	6.000
<i>Omkostninger</i>					
<i>Materialer</i>	1.500	475	275	750	1.500
<i>Løn</i>	500	125	275	100	500
	2.000	600	550	850	2.000
Avance / tab	4.000	1.200	-1.200	4.000	4.000
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		30 %		70 %	100 %

Balance	Kalkuleret	1. år	2. år	3. år
<i>T.kr.</i>				
<i>Salgsværdi</i>	6.000	1.800	1.150	0
<i>- Aconto faktureret</i>		-2.000	-2.000	0
Igangværende arbejder		-200	-850	0
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		30 %		100 %

Tabel 3 - Udfaldet kan ikke opgøres pålideligt

Efter første år er der benyttet omkostninger til entreprisen på t.kr. 600, hvilket svarer til 30 % af de kalkulerede omkostninger, hvorfor færdiggørelsesgraden også er 30 %, da entreprenøren benytter afholdte omkostninger i forhold til de kalkulerede omkostninger for at beregne færdiggørelsesgraden. Da færdiggørelsesgraden er 30 % indregnes 30 % af entrepriseindtægterne svarende til t.kr. 1.800. Der er ligesom aftalt blevet faktureret t.kr. 2.000. Da salgsværdien af entreprisen er t.kr. 1.800, indregnes igangværende arbejder som en forpligtelse på t.kr. 200.

Efter andet år opstår der problemer med kunden i forbindelse med en retssag. På baggrund af denne har entreprenøren ikke mulighed for at opgøre værdien af entreprisen pålideligt. Når entreprisen ikke kan opgøres pålideligt, skal den indregnes til kostpris. Der

har samlet set været omkostninger til entreprisen for t.kr. 600 sidste år og t.kr. 550 indeværende år svarende til t.kr. 1.150. Entreprisekontrakten blev sidste år indregnet til t.kr. 1.800, hvorfor der indeværende år skal være negative indtægter på t.kr. 650, for at salgsprisen på entreprisen svarer til omkostningerne. På grund af sagen har der ikke været aconto-faktureret i år 2.

Det sidste år er sagen afsluttet og sagen har ikke påvirket tallene hos entreprenøren, hvorfor der ikke ændres på de kalkulerede omkostninger. Da entreprisen også er færdig samme år kan hele entreprisen indregnes i resultatopgørelse også den del, som året før var blevet tilbageført på baggrund af manglende pålidelig måling. Der er efter aftale blevet faktureret den sidste del af entreprisen, hvorfor salgsværdien og det aconto-fakturerede kan udligne hinanden.

7.4 Tab på entreprisen

Nedenfor vil der blive illustreret og forklaret, hvordan det beregnes samt vises, når entreprenøren efter indgåelse af entreprisen har fundet ud af, at der er tab på entreprisen.

Entreprenøren og kunden har indgået en entreprisekontrakt på t.kr. 13.000, som skal strække sig over 3 år. Da kunden har været utrolig stærk i forhandlingsprocessen vil entreprisesummen først blive betalt i forbindelse med at projektet er færdigt. Der er blevet beregnet en kostpris fordelt på t.kr. 8.000 vedrørende materialer samt t.kr. 4.000, hvorfor avancen på entreprisen forventes at være kr. 1.000.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Resultatopgørelse	Kalkuleret	1. år	2. år	3. år
<i>T.kr.</i>				
<i>Indtægter</i>	13.000	3.250	4.550	5.200
<i>Omkostninger</i>				
<i>Materialer</i>	8.000	2.000	4.000	4.000
<i>Løn</i>	4.000	1.000	1.400	1.600
	12.000	3.000	5.400	5.600
<i>Reg. tab på entreprise</i>		-1.250	850	400
Avance / tab	1.000	-1.000	0	0
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		25 %	35 %	40 %

Balance	Kalkuleret	1. år	2. år	3. år
<i>T.kr.</i>				
<i>Salgsværdi</i>	13.000	3.250	7.800	0
<i>- Aconto faktureret</i>		0	0	0
Igangværende arbejder		3.250	7.800	0
<i>Hensættelse til tab</i>		1.250	400	0
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		25 %	60 %	100 %

Tabel 4 - Tab på entreprise

Allerede efter første år indser entreprenøren, at der er blevet lavet en fejlkalkulation i omkostningerne. Materialerne som skal benyttes til projektet koster samlet set t.kr. 2.000 mere, end hvad der først blev kalkuleret. Men en merpris på materialerne på t.kr. 2.000 samt at dette ikke kan faktureres videre til kunden, da det er entreprenørens eget problem, at de har regnet forkert, kommer entreprisen til at give et tab på t.kr. 1.000. Ifølge IAS 11 skal tabet indregnes så snart entreprenøren forventer et tab.

Efter det første år er entreprisens færdiggørelsesgrad 25 %, hvorfor der indregnes t.kr. 3.250 i indtægter. Som beskrevet ovenfor skal tabet på entreprisen indregnes så snart den forventes, hvorfor der hensættes t.kr. 1.250 under passiverne og flyttes op i resultat-

opgørelsen under vareforbrug, hvilket giver et samlet tab på entreprisen på t.kr. 1.000 som virksomheden forventede. Da der ikke har været aconto-faktureret, ligesom der blev aftalt, er der indregnet igangværende arbejder under omsætningsaktiver på t.kr. 3.250.

Efter andet år er det gået, som virksomheden havde forventet, er omkostningerne til produkterne højere end i den første kalkulering. Der er efter andet halvår brugt omkostninger i forbindelse med entreprisen på t.kr. 8.400 svarende til 60 % af de nye kalkulerede omkostninger på t.kr. 14.000, hvorfor der indregnes t.kr. 4.550 af indtægterne. Dette giver et tab på t.kr. 850 før tilbageførsel af hensættelse til tab. Da man tog hele tabet sidste år, vil de efterfølgende tab som entreprisen giver blive tilbageført over den hensættelse som man lavede, hvorfor entreprisen giver en avance på t.kr. 0 efter andet år. Der er efter andet år indregnet en hensættelse til tab på entreprisen under passiver på t.kr. 400. Da der igen i år ikke er aconto faktureret er de igangværende arbejder indregnet under omsætningsaktiver på t.kr. 7.800.

Da det sidste år er omme, indregnes de resterende indtægter på t.kr. 5.200. Omkostninger endte også som forventede på samlet t.kr. 14.000 henover alle tre år. Tabet før tilbageførsel af hensættelse til tab på entreprisen var t.kr. 400. Tabet blev igen ført henover hensættelsen, hvorfor der efter afslutningen på entreprisen ikke var yderligere hensættelser, samt at avance på det sidste år igen var t.kr. 0, da man allerede havde taget tabet det første år. Der blev som aftalt lavet en slutfaktura på t.kr. 13.000 svarende til salgsværdien af entreprisesummen slutningen af projektet.

7.5 Delkonklusion

Der er mange faldgrupper i forbindelse med opgørelse samt præsentation af igangværende arbejder. Det kunne være pligten til at vise en entreprise under forpligtelser, fordi man har aconto-faktureret mere end værdien af entreprisekontrakten på balance dagen.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

En virksomhed skal også være meget opmærksom på løbende at lave nye beregninger og vurderinger i forhold til det samlede kalkulerede omkostninger. Gør virksomhederne ikke det, vil regnskabslæserne få et helt forkert billede af værdien af igangværende arbejder, da virksomheden vil komme til at benytte forkerte færdiggørelsesgrader.

Har virksomheden ikke styr på deres kalkulerede omkostninger, kan det også give problemer i forhold til indregning af tab i rette tid. Er der tale om en entreprise, som strækker sig over rigtig mange år, og der skulle have været indregnet et tab fra første år, vil regnskabslæserne slet ikke have fået et retvisende billede af regnskabet.

8 Analyse af regnskaber

I det nedenstående afsnit vil teorien, som er blevet beskrevet i de forgående afsnit, blive benyttet til at analysere, hvad de igangværende arbejder betyder for virksomheden, samt hvilke konsekvenser det vil have, hvis der er mindre udsving i de forskellige parametre og skøn som udgør værdien af igangværende arbejder. Da det er begrænset, hvilke oplysninger, man kan læse ud fra regnskaberne, vil der samtidig blive opsat forudsætninger i forbindelse med analysen.

8.1 A. Enggaard A/S

Selskabet A. Enggaard A/S er en nordjysk og meget kendt entreprenørvirksomhed med flere forskellige store projekter i Aalborg. Selskabet beskriver sig selv som: "A. Enggaard A/S er et entreprenørfirma, der fokuserer entydigt på ansvarlighed. Som familievirksomhed gennem tre generationer, stikker vores ansvarlighed dybt. Den bygger på nogle af de stærke menneskelige værdier, nordjyder er kendt for. Det betyder blandt andet i praksis, at vi gør det, vi siger og at vi siger det, vi gør.

Vi har arbejdet os op til at være en af de største entreprenører, udviklere og ejendomsinvestorer i Nordjylland."⁴⁶

8.1.1 Information fra årsrapporten

Under anvendt regnskabspraksis skriver selskabet den mindste mængde oplysninger, som man skal ifølge loven. Der beskrives at igangværende arbejder måles på baggrund af færdiggørelsesgraden i forhold til indtægter, samt at skulle entreprisekontrakten ikke kunne opgøres pålideligt indregnes den til medgåede omkostninger medmindre der forventes tab, så indregnes den til denne værdi. Der fortælles yderligere, at igangværende arbejder opgøres særskilt, samt at de indregnes enten under omsætningsaktiver eller forpligtelser. Til sidst beskrives, at omkostninger indregnes i takt med at de afholdes.⁴⁷

⁴⁶ <http://www.enggaard.dk/>

⁴⁷ A. Enggaard A/S, Årsrapport 2013, side 10

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Nedenstående tal er taget fra regnskabet til baggrund for analyse af de igangværende arbejder:

Resultatopgørelse	2013	2012	2011	2010	2009
<i>T.kr.</i>					
<i>Omsætning</i>	1.812.124	1.293.999	887.427	870.643	890.521
<i>Direkte produktions omkostninger</i>	-1.636.356	-1.194.343	-803.604	-676.369	-650.409
<i>Bruttoresultat</i>	175.768	99.656	83.823	194.274	240.112
<i>Resultat før skat</i>	103.846	40.037	30.017	146.076	190.546

Balance	2013	2012	2011	2010	2009
<i>T.kr.</i>					
<i>Salgsværdi</i>	1.523.249	923.484	657.968	312.186	874.999
<i>Aconto faktureret</i>	-1.410.996	-834.625	-698.034	-296.287	-1.067.559
<i>Igangværende arbejder</i>	112.253	88.859	-40.066	15.899	-192.560

Tabel 5 - Udvalgte tal for A. Enggaard A/S⁴⁸

Der er i årsrapporten ikke givet oplysninger vedrørende, hvilken måde selskabet opgør færdiggørelsesgraden på deres entrepriser, ligesom der ikke er givet oplysninger om, hvor stor en del af omsætningen, som kommer fra salgsværdien af igangværende arbejder, hvorfor der vil blive lavet forudsætninger i forhold til dette.

8.1.2 Analyse

Starter man med at se på den anvendte regnskabspraksis, er det ikke mange informationer ud over de mindstekrav, der bliver givet, hvilket selvfølgelig er et bevidst valg fra selskabets side, for at konkurrenter ikke kan få for meget informationer fra årsrapporten. Der bliver kort beskrevet de love, som entreprisekontrakter skal overholde for indregning og måling. Der bliver hverken beskrevet, hvor stor en del af den samlede omsætning for indeværende år, som stammer fra de beregnede værdier af igangværende arbejder. Yder-

⁴⁸ A. Enggaard A/S, Årsrapport 2009-2013

ligere bliver der ikke beskrevet, hvilke parametre selskabet benytter for at beregne færdiggørelsesgraden, det kunne enten være på baggrund af omkostninger i forhold til de kalkulerede omkostninger eller antal time i forhold til de kalkulerede timer.

Ser man på tallene i resultatopgørelsen er omsætningen for indeværende år t.kr. 1.812.124 og bruttoresultatet t.kr. 175.768. Da vi ikke ved hvilke omkostninger, der er en del af entrepriseomkostningerne er det forudsat, at samtlige omkostninger på entrepriserne er en del af produktionsomkostningerne. Det er på baggrund heraf forudsat, at avancen på entrepriserne i 2013 svarer til bruttoresultat, hvorfor der har været en avance på 9,7 % (lad os antage, at det er den samme på alle entreprisekontrakterne). Skulle der være sket en fejl på 1 procentpoint i forhold til beregningen af avancen ville det flytte t.kr. 18.121 enten til den positive side eller til den negative side. Ændringen vil gå igennem hele regnskabet og ned til resultatet. Denne mindre ændring i toppen af regnskabet vil betyde en ændring på resultatet før skat på 17,5 %.

Ser man på noten for igangværende arbejder er de indregnet til t.kr. 112.253, som er fordelt på salgsværdi til t.kr. 1.523.249 og aconto faktureringer på t.kr. 1.410.996. Tager man forholdet mellem salgsværdien af de igangværende arbejder og nettoomsætningen, er de igangværende arbejder 84 % af den samlede omsætning (forudsætning). Lad os antage, at når virksomheden har eksisterede i så mange år, har de igangværende på mange forskellige stadier, hvorfor de samlede entrepriser vil gennemsnitligt være 50 % færdigt, hvorfor der er entreprisekontrakter for ca. t.kr. 3.046.498. Skulle man have vurderet færdiggørelsesgraden forkert med 1 % på samtlige kontrakter vil det give en ændring i omsætningen på t.kr. 30.465, som vil påvirke helt ned på resultat før skat. Ændringen vil svare til en ændring af resultatet på ca. 30 %.

8.2 COWI A/S

COWI A/S er en rådgivende ingeniørvirksomhed, som har følgende at fortælle om sig selv:

” Med eksperter i verdensklasse inden for ingeniørkunst, miljø og samfundsøkonomi an-

griber vi udfordringerne fra mange forskellige vinkler, så vi skaber mere sammenhængende løsninger for vores kunder.

Med kontorer over hele verden trækker vi på vores globale tilstedeværelse og lokalkendskab, når vi løser projekter i hele verden – store såvel som små. Vi har altid gang i mere end 17.000 projekter.

Vi har mere end 80 års erfaring i rådgivningsbranchen, og COWI er førende på sit felt, fordi vores 6.200 medarbejdere hver især er det på deres. Sammen med vores kunder skaber vi en sammenhængende og bæredygtig verden.”⁴⁹

8.2.1 Information fra årsrapporten

COWI A/S skriver det samme som A. Enggaard A/S i anvendt regnskabspraksis. De skriver alle de lovkrævede oplysninger om værdiansættelsen, samt at der nedskrives og tabet tages med det samme, hvis dette er forventet.

COWI A/S skriver i modsætning til A. Enggaard A/S også om opgørelsen af afkastgraden. I anvendt regnskabspraksis beskriver COWI A/S, at de opgør færdiggørelsesgraden på baggrund af de afholdte omkostninger (timer) i forhold til projekternes samlede forventede omkostninger (timer).⁵⁰

⁴⁹ <http://www.cowi.dk/topmenu/aboutcowi/Pages/omcowi.aspx>

⁵⁰ COWI A/S, Årsrapport 2014, side 27

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Nedenfor vises tabel med udvalgte poster vedrørende igangværende arbejder:

Resultatopgørelse	2014	2013	2012	2011	2010
<i>T.kr.</i>					
<i>Omsætning</i>	2.649.737	2.424.061	2.607.903	2.564.989	2.564.038
<i>Direkte produktions omkostninger</i>	-2.211.691	-2.003.913	-2.283.706	-2.166.573	-2.152.929
<i>Bruttoresultat</i>	438.046	420.148	324.197	398.416	411.109
<i>Resultat før skat</i>	172.695	118.095	-230.357	33.905	78.483

Balance	2014	2013	2012	2011	2010
<i>T.kr.</i>					
<i>Salgsværði</i>	893.127	2.110.882	3.625.316	8.950.919	9.239.382
<i>Aconto faktureret</i>	-1.120.110	-2.309.469	-3.746.944	-9.055.711	-9.364.256
<i>Igangværende arbejder</i>	-226.983	-198.587	-121.628	-104.792	-124.874
<i>Gns. færdiggørelsesgrad</i>	78,55 %	82,53 %	95,74 %	92,42 %	76,05 %

Tabel 6 - Udvalgte tal for COWI A/S⁵¹

Direkte produktionsomkostninger udgør sagsomkostninger samt personaleomkostninger, da selskabet selv i anvendt regnskabspraksis nævner, at timer til projekterne er en del af entreprisen. Jeg mener, derfor at de bør være en del af de direkte produktionsomkostninger.

8.2.2 Analyse

På baggrund af ovenstående tal er avancen på entrepriserne 6,5 %. Skulle avancen på entrepriserne ændre sig med 1 procentpoint, vil det give en ændring i avancen på t.kr. 26.497, som også vil påvirke årets resultat med samme beløb. Ændringen svarer til 15,3 % af årets resultat før skat.

På baggrund af tallene fra årsrapporten kan man se, at de igangværende arbejder sat i forhold til nettoomsætningen udgør 33,7 %, hvor forholdet sidste år var 87,1 %. Forholdet

⁵¹ COWI A/S, Årsrapport 2010-2014

mellem igangværende arbejder og nettoomsætningen, ligesom i A. Enggard A/S er meget høj, hvorfor der er en stor del af omsætningen, der er baseret på skøn.

Tager man den samlede kontraktsum i 2014 på t.kr. 1.137.016 og ændrer færdiggørelsesgraden med 1 procentpoint, vil det give en ændring på t.kr. 11.370 i omsætningen, som også vil påvirke resultat før skat. Ændringen svarer til 6,5 % af resultatet før skat. Laver man samme udregning sidste år ville det have givet en ændring i forhold til resultatet før skat på 21,7 %.

8.3 E. Pihl & Søn A/S (under konkurs)

E. Pihl & Søn A/S var en stor dansk byggeentreprenør, som i 2013 måtte indgive kursbæring, Dagbladet Børsen skrev følgende: "Pihl & Søn er en af giganterne i dansk byggeri og står bag byggeriet af prestigeprojekter som Storebæltsbroen, Operaen, Skuespilhuset, moderniseringen og udvidelsen af Industriens Hus på Rådhuspladsen i København"⁵²

8.3.1 Information fra årsrapport

I årsrapporten for E. Pihl & Søn A/S, står der i anvendt regnskabspraksis beskrevet det samme, som der gør i COWI A/S, som følger lovgivningen for indregning af igangværende arbejder. De skriver ligesom COWI A/S også hvordan de opgør færdiggørelsesgraden.

⁵² http://borsen.dk/nyheder/generelt/artikel/1/264287/pihl_soen_gaar_konkurs.html

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Nedenfor vises tabel med udvalgte poster vedrørende igangværende arbejder:

Resultatopgørelse	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
<i>T.kr.</i>					
<i>Omsætning</i>	5.460.771	5.453.778	4.845.536	5.455.516	6.477.396
<i>Direkte produktions omkostninger</i>	-5.717.040	-5.502.782	-4.544.285	-5.182.702	-6.165.874
<i>Bruttoresultat</i>	-256.269	-49.004	301.251	272.814	311.522
<i>Resultat før skat</i>	-465.596	-198.252	43.387	50.428	20.793

Balance	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
<i>T.kr.</i>					
<i>Salgsværdi</i>	10.266.399	8.828.775	9.351.096	7.033.791	7.611.935
<i>Aconto faktureret</i>	-10.478.487	-9.075.392	-9.277.642	-7.426.505	-7.590.488
<i>Igangværende arbejder</i>	-212.088	-246.617	73.454	-392.714	21.447

Tabel 7 - Udvalgte informationer fra årsrapporter⁵³

8.3.2 Analyse

E. Pihl & Søn A/S havde i de senere år store underskud, hvilken kunne være en af grunden til at de gik konkurs. Men ser man i perioden 2008-2010, hvor de havde overskud, var deres avance på entrepriser omkring 5-6 %, hvilket forudsættes også at have været beregningen på deres entreprisekontrakter. Skulle denne rykke sig et procentpoint, vil det i 2010 give en ændring i resultat før skat på t.kr. 48.455, hvilket er større end resultatet i året.

Ligesom A. Enggaard A/S, har E. Pihl & Søn A/S ikke opgivet færdiggørelsesgraden af deres entrepriser. Det er også her forudsat, at entrepriserne har en færdiggørelsesgrad på 50 %. Den samlede kontraktsum af entrepriser i 2010 ville på baggrund af denne forudsætning være på t.kr 18.702.192, svarende til 387 % af omsætningen for samme år. Skulle færdiggørelsesgraden være blevet vurderet forkert med et procentpoint, vil det give en ændring

⁵³ E. Pihl & Søn A/S, Årsrapport 2012-2009

i omsætningen på t.kr. 187.022, hvilket er over 3 gange så meget som resultatet for samme år.

8.4 Delkonklusion

Som det kan ses i ovenstående analyser, kan de mindste ændringer i forhold til den beregnede avance, beregnede omkostninger samt skønnet af færdiggørelsesgraden rykke på nogle store tal i regnskaberne. Eksempelvis ville en ændring i færdiggørelsesgraden på et procentpoint hos A. Enggaard A/S give en ændring i resultat før skat på ca. t.kr. 30.000 svarende til 30 %. Virksomhedens ledelse skal derfor være meget påpasselig med udregningerne og skønnene, da ændringerne ville kunne ændre selskabernes finansielle stilling i forhold til, hvordan regnskabslæserne ser regnskabet.

I analysen kunne det også konstateres, at der ikke bliver givet mange oplysninger i forhold til igangværende arbejder. Der bliver kort beskrevet i anvendt regnskabspraksis, hvordan igangværende arbejder opgøres og indregnes, hvilket også er mindstekravene fra lovens side. Der bliver i de første tilfælde oplyst den gennemsnitlige færdiggørelsesgrad på de igangværende arbejder. Yderligere bliver der heller ikke beskrevet, hvor stor en del af den samlede omsætning, som er færdiggjort og hvor stor en andel, som kommer fra de igangværende arbejder, hvor omsætningen er skønnet. Der bliver heller ikke beskrevet den gennemsnitlige avance som der kalkuleres med på entreprisekontrakter.

På baggrund af ovenstående vurderer jeg, at regnskabslæser ikke modtager nok informationer til at kunne danne sig en mening om de igangværende arbejder og denne posts indvirkning på årsrapporten. Man kunne med fordel skrive i loven, at der var krav om at oplyse den gennemsnitlige færdiggørelsesgrad på entrepriserne samt at oplyse, hvor stor en del af omsætningen der kommer fra igangværende arbejder. Efter min vurdering ville det ikke være hensigtsmæssigt over for virksomhederne at oplyse den gennemsnitlige kalkulerede avance på de igangværende arbejder, da deres kunder og konkurrenter ville få for mange følsomme informationer om virksomheden.

9 Regnskabsaflæggers skøn

Der vil i det følgende afsnit blive analyseret og vurderet på de skøn, som regnskabsaflægger, herunder ledelsen, foretager i forbindelse med opgørelsen af værdien af entreprisekontrakter, samt hvordan en positiv og negativ tilgang til disse skøn kan have påvirkning på virksomheders visuelle økonomiske stilling.

9.1 Ajourføring af kalkulerede omkostninger

Mange entreprenørvirksomheder benytter omkostninger til at beregne færdiggørelsesgraden. Da en entreprisekontrakt kan løbe over flere år, er det dermed også vigtigt løbende at ajourføre de kalkulerede omkostninger, da der kan være stigninger og fald i materialepriserne samt i lønningerne.

De først benyttede forkalkulerede omkostninger må forventes at være omkostningerne, som en entreprenørvirksomhed benytter i forbindelse med udarbejdelse af tilbud til en kunde. Hvis entreprenørvirksomhedens ledelse efterfølgende ikke reagerer løbende på ændringer i de kalkulerede omkostninger og ajourfører dem løbende, vil det give et forkert billede i forhold til virksomhedens finansielle situation.

Eksempel:

En entreprenørvirksomhed har afgivet en entreprisekontrakt, hvor der i forbindelse med tilbudsgivningen er lavet en kalkule på de omkostninger som virksomheden forventer at bruge i forbindelse med entreprisen. I forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporten er prisen på materialerne steget med 10 %. Lad os her antage, at der findes den positive type, som siger at det blot er udsving, men at omkostningerne vil være det samme, eller den negative type, som siger, at omkostningerne vil blive ved med at være 10 % dyrere. Dette vil give nedenstående tabel:

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Resultatopgørelse	<i>Oprindelig</i>	<i>Positiv</i>	<i>Negativ</i>
	<i>kalkulation</i>	<i>kalkulation</i>	<i>kalkulation</i>
<i>T.kr.</i>			
<i>Indtægter</i>	1.000	1.000	1.000
<i>Omkostninger</i>			
<i>Materialer</i>	300	300	330
<i>Løn</i>	300	300	300
	600	600	630
<i>Avance / tab</i>	400	400	370
<i>Færdiggørelsesgrad</i>		35 %	33 %

Tabel 8 - Forskel på ajourføring af omkostninger

Den positive kalkulation ligner den oprindelige kalkulation, da man mener, at udsvinget i prisen på materiale blot er midlertidige, hvorfor de kalkulerede omkostninger og avance er det samme.

Den negative kalkulation har man lagt 10 % oveni omkostninger til materialer, da man her mener, at der er tale om en egentlig stigning på materialer, som vil vare ved, hvorfor avancen falder da færdiggørelsesgraden faldet fra 35 % til 33 %.

Der vil altid være bagvedliggende dokumentation som bakker om vurderingen ajourføringen af kalkulationen, men er der tale om en virksomhed med mange entrepriser, vil man ofte kunne finde tidligere entrepriser, som kan bakke ens vurdering op.

Forskellen i de to skøn giver en ændring i avancen det pågældende år på t.kr. 17, blot fordi man vælger at skønne det ene frem for det andet.

9.2 Udfaldet af en sag

Hvis der i forbindelse med en entreprise skulle opstå en sag, hvor parterne er uenige om, hvem der skal betale, vil der skulle laves et skøn vedrørende, hvorvidt man regner med at vinde sagen eller tabe.

Eksempel 1:

Entreprenør virksomheden har bygget kontorbygninger for et udlejningsselskab. Der er her blevet lavet en fastprisaftale. Entreprenøren har en række underleverandører til at lave de forskellige arbejder. Det viser sig, at der skal støbes en særlig sokkel, da jorden under er mere fugtig end forventet. Da der er tale om en fastprisaftale med kunden, kan dette ikke videre faktureres. Entreprenøren og underleverandøren, som skal lave soklen, ender så med at køre en sag, da de er uenige om, hvem der skal afholde ekstraomkostningen på t.kr. 150, dette vil ikke påvirke tiden, det tager at lave soklen.

Resultatopgørelse	<i>Oprindelig</i>	<i>Positiv</i>	<i>1. år</i>	<i>Negativ</i>	<i>1. år</i>
<i>T.kr.</i>	<i>kalkulation</i>	<i>kalkulation</i>		<i>kalkulation</i>	
<i>Indtægter</i>	800	800	200	800	160
<i>Omkostninger</i>					
<i>Underleverandører</i>	600	600	150	750	150
	600	600	150	750	150
<i>Avance / tab</i>	200	200	50	50	10
<i>Færdiggørelsesgrad</i>			25 %		20 %

Tabel 9 - Uenighed med underleverandør

I ovenstående tilfælde har sagen kun to udfald, entreprenøren kan enten vinde sagen eller tabe sagen, ingen af parterne vil indgå forlig. Sagen er så tæt, så advokaten vurderer, at udfaldet af sagen kan være 50 / 50, hvorfor ledelsen selv må vurdere, hvorvidt de vinder eller taber sagen.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Den positive kalkulation ligner ligesom sidste gang den oprindelige kalkulation, da man ikke havde forventet sagen. Der bliver i den positive kalkulation derfor ikke indregnet ekstraomkostninger til underleverandøren, da man her forventer at vinde sagen og ikke skulle påtage sig de ekstra t.kr. 150 i omkostninger.

Den negative kalkulation vælger ledelsen at indregne den ekstra omkostning i kalkulen, da man forventer at tabe sagen, hvorfor de samlede omkostningerne for entreprisen er steget fra t.kr. 600 til t.kr. 750.

På baggrund af de to ovenstående vurderinger har dette ændret avancen mellem de to udfald med t.kr. 40. Denne ændring er sket på baggrund af en vurdering fra ledelsen.

Eksempel 2:

En entreprenør er ved at renovere et festlokale for en kunde. I forbindelse med opsætningen af lamper bliver man gjort opmærksom på af kunden, at det skal være specielt lavede lamper, som skal sættes op, hvilket bliver gjort. Dette har givet en ekstraomkostning til materialerne på t.kr. 200, som entreprenøren vil videre fakturere til kunden med samme avance, som der har været på resten af entreprisen. Dette vil kunden ikke betale, da han mener, det er en del af den oprindelige entreprise, hvorfor der kommer en sag ud af dette.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Resultatopgørelse	<i>Oprindelig</i>	<i>Positiv</i>	<i>1. år</i>	<i>Negativ</i>	<i>1. år</i>
<i>T.kr.</i>	<i>kalkulation</i>	<i>kalkulation</i>		<i>kalkulation</i>	
<i>Indtægter</i>	1.500	1.750	263	1.500	225
<i>Omkostninger</i>					
<i>Materialer</i>	700	900	300	900	110
<i>Løn</i>	500	500	100	500	100
	1.200	1.400	210	1.400	210
Avance / tab	300	350	53	100	15
<i>Færdiggørelsesgrad</i>			15 %		15 %

Tabel 10 - Uenighed for kunde

I ovenstående tilfælde har sagen kun to udfald, entreprenøren kan enten vinde sagen eller tabe sagen, ingen af parterne vil indgå forlig. Sagen er så tæt, så advokaten vurderer, at udfaldet af sagen kan være 50 / 50, hvorfor ledelsen selv må vurdere, hvorvidt de vinder eller taber sagen.

I det positive tilfælde er omkostningen indregnet under materiale, da entreprenøren allerede har afholdt omkostningen, og omkostningen er en del af entreprisen. I det positive tilfælde er de nye kalkulerede indtægter dog t.kr. 250 større end den oprindelige kalkulation, da ledelsen forventer at vinde sagen og kunne viderefakturere ekstraomkostninger til lamper på t.kr. 200 + avance på 20 %. Forskellen mellem den oprindelige kalkulations avance og den positive kalkulation er der t.kr. 50.

I det negative tilfælde er omkostningen indregnet under materiale, da entreprenøren allerede har afholdt omkostningen og omkostningen er en del af entreprisen. I det negative tilfælde er indtægten på de t.kr. 250 for ekstraarbejde ikke indregnet i kalkulationen, da ledelsen forventer at tabe sagen. Dette giver en ændring i forhold til den oprindelige kalkulations avance på t.kr. 200 svarende til ekstraomkostningerne i forbindelse med de nye lamper.

Sammenligner man den positive kalkulation og den negative kalkulation, er færdiggørelsesgraden i dette tilfælde den samme, da ledelsen har beregnet færdiggørelsesgraden på baggrund af de afholdte omkostninger sat op i mod de kalkulerede omkostninger. I begge scenarier er ekstraomkostningen medtaget, da den er afholdt. Forskellen ligger i stedet på, at i den positive kalkulation har man medtaget indtægten, hvorimod dette ikke er gjort i den negative kalkulation. Dette giver en forskel på avancen på t.kr. 38 indeværende år.

9.3 Bonusbetaling

I visse entreprisekontrakter kan der være indlagt en bonusbetaling for at få entreprenørerne til at færdiggøre projektet inden en bestemt dato. I det nedenstående vil der komme et eksempel på, hvordan ledelsens syn på fremtiden vil kunne påvirke årets resultat i sådanne situationer.

Eksempel:

Aalborg Kommune skal have lavet en ekstra limfjordsforbindelse. En entreprenør virksomhed er så heldig at vinde entreprisen. Entreprisen lyder på t.kr. 20.000, dertil er det skrevet i kontrakten, at kan det laves indenfor 2 år vil der blive lavet en bonusudbetaling på t.kr. 5.000.

Indregning og måling af entreprisekontrakter

Michael Buris Thomsen

Resultatopgørelse T.kr.	Oprindelig kalkulation	Positiv kalku- lation	1. år	Negativ kal- kulation	1. år
Indtægter	20.000	25.000	13.889	20.000	11.111
Omkostninger					
Materialer	9.000	9.000	5.000	9.000	5.000
Løn	9.000	9.000	5.000	9.000	5.000
	18.000	18.000	10.000	18.000	10.000
Avance / tab	2.000	7.000	3.889	2.000	1.111
Færdiggørelsesgrad			56%		56%

Tabel 11 - Bonusbetaling

I den oprindelige kalkulation er bonusbetalingen ikke indregnet, da der står i IAS 11, at en indtægt først må indregnes når entreprisen er så fremskredet, at det er sandsynligt at de fastsatte mål er opnået. Der er derfor indregnet en indtægt på t.kr. 20.000 svarende til entreprisekontrakten. Entreprenøren har regnet med at materiale og lønninger løber op i samlede omkostninger på t.kr. 18.000, hvorfor der på projektet forventes en avance på t.kr. 2.000.

Efter første år er projektet 56 % færdigt målt afholdte omkostninger i forhold til de kalkulerede omkostninger. Efter første år er man derfor længere end halvejs i entreprisen, hvor entreprenøren ville få en bonus, hvis de nåede indenfor to år.

Ser man positivt på ovenstående oplysninger er man nået over halvejs efter et første år, hvorfor man sagtens ville kunne nå det sidste på andet halvår. På baggrund af dette vurderer entreprenøren derfor at man godt kan indregne bonusindbetalingen i entreprisen, da entreprisen er så fremskreden at det anses for værende sandsynligt at målet kan nås. Der bliver derfor i den positive kalkulation indregnet yderligere t.kr. 5.000 i henhold til entreprisekontrakten. Entreprisen er 56 % henne, hvorfor der indregnes 56 % af entrepri-

sesummen på t.kr. 25.000 svarende til t.kr. 13.889. Med omkostninger på t.kr. 10.000 giver entreprisen en avance på t.kr. 3.889 det første år.

Ser man negativt på ovenstående oplysninger vil man ikke kunne se et helt år ud i fremtiden, da der er så mange usikkerheder og parametre som virksomheden ikke selv er herre over. Vurdere virksomhedens ledelse derfor at man på nuværende tidspunkt ikke sandsynligt ville kunne opføre at man kunne nå målet i kontrakten kan man ikke indregne bonusbetalingen. Den negative kalkulation ligner derfor den oprindelige kalkulation med indtægter på t.kr. 20.000. Færdiggørelsesgraden er stadig 56 %, hvorfor der kan indregnes 56 % af indtægterne på t.kr. 20.000 svarende til t.kr. 11.111 og med afholdte omkostninger på t.kr. 10.000 indregnes der på baggrund af dette en avance det første år på t.kr. 1.111.

Forskellen på ovenstående scenarier er virksomhedens tilgang til fremtiden. Ser man på fremtiden på baggrund af allerede opnåede resultater, at man har færdiggjort 56 % af entreprisen det første år eller ser man på fremtiden ud fra et usikkerhedsprincip, at der kan ske meget et år frem. Disse to tilgange til entreprisen giver en forskel på det indregnede indtægt på denne ene entreprise på t.kr. 2.778. Denne forskel er også at finde på avancen, da der på intet tidspunkt i ovenstående beregninger ændres på omkostningerne eller færdiggørelsesgraden.

Ovenstående eksempel kunne også have været omvendt, at entreprisen var på t.kr. 25.000, men kunne man ikke nå det indenfor de første to år ville entreprenørvirksomheden få en "bøde" på t.kr. 5.000. Man ville i dette tilfælde stadig starte med at indregne til t.kr. 20.000, da "ekstra" indtægten på t.kr. 5.000 på det første kalkulations tidspunkt endnu ikke var sandsynlig.

9.4 Ekstra arbejder

Der vil ofte i forbindelse med udførelsen af en entreprise komme ekstra arbejder, da der i løbet af entreprisen vil opstå problemer, eller at kunden løbende finder ud af, at der skal være ændringer i forhold til den oprindelige plan og aftale. Der kan i disse tilfælde opstå tvivl om, hvorvidt ekstra arbejdet skal indregnes som en del af den oprindelige entreprisekontrakt eller om den skal indregnes som en særskilt entreprisekontrakt.

Eksempel:

En entreprenør er ved at opføre et hus til en kunde, som kunden selv har designet. Der er en aftalt pris på t.kr. 3.000 for opførelsen af færdiggørelsen af huset. Under projektet spørger kunden om det er muligt for entreprenøren at opføre en garage ved siden af huset, de skal ikke bygges sammen. Det kan entreprenøren sagtens, det vil dog koste ekstra t.kr. 500, hvilket kunden acceptere.

Resultatopgørelse	Oprindelig	Positiv	1. år	Negativ	1. år
T.kr.	kalkulation	kalkulation		kalkulation	
Indtægter	3.000	3.500	2.414	3.000	2.400
Omkostninger					
Materialer	1.000	1.200	800	1.000	800
Løn	1.500	1.700	1.200	1.500	1.200
	2.500	2.900	2.000	2.500	2.000
Avance / tab	500	600	414	500	400
Færdiggørelsesgrad			69%		80%

Tabel 12 - Ekstra arbejder

Den oprindelige kalkulation er som aftale en entreprisum på t.kr. 3.000. Entreprenøren har beregnet at de samlede omkostninger til entreprisen er fordelt t.kr. 1.000 til materialer og t.kr. 1.500 til lønninger, i alt t.kr. 2.500, med en avance på projektet på t.kr. 500, svarende til 16,7 %.

I den positive kalkulation har entreprenøren vurderet at garagen er en del af den oprindelige entreprisekontrakt, da den ligger sig tæt op af den oprindelige kontrakt, samt at den forventes at blive lavet efterfølgende. Der bliver derfor indregnet yderligere t.kr. 500 i indtægter på kalkulationen. Entreprenøren forventer at bruge yderligere t.kr. 200 i både materialer og lønninger på garagen. Avancen på garagen t.kr. 100 svarende til 20 %. Der er i kalkulationen omkostninger for t.kr. 2.900, hvor der er afholdt omkostninger for t.kr. 2.000, hvorfor færdiggørelsesgraden er 69 % og dermed indregnes der 69 % af entreprise-summen på t.kr. 3.500 svarende til t.kr. 2.414. Der er på balancetidspunktet derfor indregnet en avance på t.kr. 414.

I den negative kalkulation har entreprenøren vurderet at garagen ikke er en del af den oprindelige entreprisekontrakt. Selvom det er hos samme kunde er garagen ikke en del af huset og der står ikke i kontrakten at den skal opføres umiddelbart efter færdiggørelsen af huset eller i samtidig med opførslen af huset, hvorfor de to kontrakter ikke har noget med hinanden at gøre og derfor ikke skal indregnes som én. Den negative kalkulation ændrer sig derfor ikke i forhold til den oprindelige kontrakt. Der er i kalkulationen omkostninger for t.kr. 2.500, hvor der på balance tidspunktet er afholdt omkostninger til t.kr. 2.000, hvilket giver en færdiggørelsesgrad på 80 %, hvorfor der indregnes 80 % af entreprisekontrakten på t.kr. 3.000 svarende til t.kr. 2.400. Entreprisen på garagen er ikke indregnet, da entreprenøren endnu ikke er begyndt på entreprisen.

På baggrund af de to forskellige skøn ovenfor er der på balancetidspunktet en forskel i avancen på entreprisen på t.kr. 14, hvor der blot er tale om, hvorvidt ekstraarbejde indregnes i den oprindelige entreprisekontrakt, eller i en ny.

9.5 Delkonklusion

I hvert af de ovenstående eksempler har der været flere udfald af samme situation. Udfaldet bygger på ledelsens skøn af entreprisekontrakterne. Selvom IAS 11 bruges til at indregne entreprisekontrakter ligger den stadig op til en stor del skøn, da der er stor for-

skel på de enkelte entreprisekontrakter. Denne mulighed for skøn giver derfor virksomhedens ledelse for at flytte på nogle parametre som direkte ændrer virksomhedens finansielle stilling det enkelte år.

Ovenstående eksempler bygger på en negativ og positiv kalkulation. Kalkulationerne bygger på ledelsens syn på fremtiden. Om man er den optimistiske type som altid ser den lyse side af tingene eller den mere pessimistiske type, som altid ser risiciene, vil disse tilgange kunne ændre parametrene som benyttes til at indregne entreprisekontrakten. Skønnene kan både ændre den kalkulerede indtægt omkostning avance og selv den beregnede færdiggørelsesgrad på baggrund af omkostninger.

Ovenstående ændringer i avancer er kun forskydninger, da slutningen af entreprisen vil uanset en positiv tilgang eller negativ tilgang, vil udfaldet altid være det samme, da passerede hændelser det er derfor fakta, hvordan entreprisen faldt ud. Så længe at der skønnes på fremtiden vil der være mulighed for at ændre virksomhedens stilling med ledelsens syn, selvom der kun er tale om forskydninger, kan denne forskydning betyde meget, hvis en virksomhed har brug for en god økonomisk stilling for at kunne få banken til at gå med på at videreføre kreditterne.

10 Konklusion

En entreprisekontrakt er en individuel forhandlet kontrakt, som er bindende for begge parter. Aktivitet som entreprisekontrakten omhandler, skal være et aktiv specielt designet til kunden og må derfor ikke være et standardprodukt, hvor der kun kan rettes få ting. Kontrakten skal være udførligt beskrevet, så der ikke hersker tvivl om, konsekvenserne hvis ikke kontrakten overholde.

Indtægterne indregnes i tak med at entreprisen færdiggøres. Indtægterne indregnes på baggrund af den aftalte pris i entreprisekontrakt i forhold til færdiggørelsesgraden.

Omkostninger som kan henføres til entreprisen omfatter visse tilbudsomkostninger, hvis de på afholdelsestidspunktet kan måles pålideligt og identificeres. Direkte omkostninger som vedrører entreprisen. Indirekte omkostninger som vedrører entrepriseaktiviteten i virksomheden, men som ikke kan henføres direkte til én specifik entreprise kan fordeles ud fra nogle fordelingsnøgler som virksomheden mener, er retvisende. Finansieringsomkostninger kan også henføres til entreprisen, hvis de vedrører den enkelte entreprise og dette kan dokumenteres.

Entreprisekontrakter kan indregnes på flere forskellige måder. Én entreprise kan blive målt som flere entrepriser på grund af komponenterne, hvis de står meget alene og der er afgivet særskilte tilbud. På samme måde kan flere entreprisekontrakter indregnes som én entreprise, hvis de er afhængige af hinanden.

Hersker der på balancetidspunktet tvivl om udfaldet på en entreprise på grund af eksempelvis en retssag at indregne den del af salgsindtægterne svarende til de afholde omkostninger. Kan virksomheden på balancetidspunktet se, at entreprisen vil give et tab skal hele tabet indregnes på balance tidspunktet.

Der er for entreprisekontrakter mulighed for modregning af aconto betalinger i værdien. Der er derimod krav om, at man viser noten, så man kan se hvor meget igangværende

arbejder udgør og hvor meget der er modregnet i aconto betalinger. Entreprisekontrakter indregnes hver for sig, hvilket vil sige at der på en entreprise betalt mere i aconto betalinger end entreprisen er opgjort til at indregnes denne entreprise under forpligtelser, hvor de ellers ville blive indregnet under omsætningsaktiver.

Færdiggørelsesgraden benyttes til at opgøre hvor stor en del af entrepriseindtægterne der indregnes i resultatopgørelsen. Færdiggørelsesgraden kan opgøres på flere forskellige måder, som kan fastsættes fra virksomhed til virksomhed, alt efter hvad der giver et retvisende billede i den enkelte virksomhed. De mest benyttede metoder er: " "Forholdet mellem afholdte entrepriseomkostninger til dato og de samlede skønnede entrepriseomkostninger", " Undersøgelse af stadiet af udførte arbejder", " Den fysisk færdiggjorte del af entreprisen".

Selvom IAS 11 bruges til at indregne entreprisekontrakter ligger den stadig op til en stor del skøn, da der er stor forskel på de enkelte entreprisekontrakter. Denne mulighed for skøn giver derfor virksomhedens ledelse for at flytte på nogle parametre som direkte ændrer virksomhedens finansielle stilling det enkelte år. Der er dog kun tale om forskydning fra det indeværende år til det næste, men disse forskydninger på regnskabstidspunktet betyde meget, hvis virksomheden står i en svær situation.

På baggrund af en analyse af for udvalgte danske virksomheder, kan det konkluderes, at ændres der i mindre grad på forudsætningerne for indregning af entreprisekontrakter, herunder den forkalkulerede avance samt færdiggørelsesgrad, kan dette have store ændringer i årsrapporten, herunder på nettoomsætningen samt årets resultat før skat.

11 Perspektivering

IAS 18 og IAS 11 bliver pr. 1. januar 2017 flyttet over til IFRS 15. Det skal fremover være IFRS 15, som beskriver, hvornår en indtægt kan indregnes. Der bliver fastslået at alle virksomheder uanset type kan benytte denne standard til indregning af indtægter, hvorfor der vi blive skabt større sammenlignelighed forskellige virksomheder imellem.

IFRS 15, vil komme til at have en stor indvirkning på opgørelse af entreprisekontrakter, da der vil blive specificeret meget præcis, hvornår en indtægt kan indregnes løbende. Et af nedenstående punkter skal blot være opfyldt:

- "Kunden modtager og forbruger fordelene i takt med at virksomhedens opgave udføres.
- Aktivets, som kunden er i besiddelse af, bliver mere værd i takt med, at virksomheden udfører opgaven – eksempelvis et igangværende arbejde.
- Der bliver ikke skabt et alternativt aktiv, som virksomheden kan gøre brug af, i takt med at virksomheden udfører opgaven, og virksomheden har ret til at kræve betaling for afsluttet arbejde. Betalingen skal minimum svare til det udførte arbejde, hvilket skal fremgå af kontrakten jf. afsnit 37 i IFRS 15."⁵⁴

Det vil efter IFRS 15, heller ikke længere være nok at indregne entrepriseindtægter på baggrund af den kalkulerede færdiggørelsesgrad. Der fokuseres i IFRS 15 i stedet på, at indtægterne indregnes i takt med at kunden overtager retten til produktet.⁵⁵

Som følge af den nye standard vil der også blive implementeret yderligere krav til oplysninger vedrørende indregning af entreprisekontrakter.

⁵⁴

http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Regnskaber/Internationalt/IASB/Status%20paa%20standard%20om%20indtaegter

⁵⁵ http://www.pwc.dk/da_DK/dk/nyt/finance/regnskab/assets/omsatning-ifrs-juni-2014.pdf

12 Litteraturliste

Bøger

- KPMG, 2012/2013, Indsigt i årsregnskabsloven
- Jens O. Elling, 2012, Finansiell Rapportering, Gjellerup, København
- PWC, Regnskabshåndbogen 2014

Hjemmesider

- <https://www.retsinformation.dk>
- <https://erhvervsstyrelsen.dk/>
- <http://www.fsr.dk/>
- <http://eur-lex.europa.eu/>
- <http://www.kpmg.com/dk/en/pages/default.aspx>
- <http://www.pwc.dk/>
- <http://www.ey.com/DK/da/>
-

Lovgivninger og standarder

- 17.12.2008, IAS 11 – Entreprisekontrakter, Den Europæiske Unions Tidende
- 03.11.2008, IAS 18 – Omsætning, Den Europæiske Unions Tidende
- 2010, The Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, IASB
- Årsregnskabsloven